

Limity
Reality

Limity Reality

Diplomová práce

Studijní program:

N8206 Výtvarná umění

Studijní obor:

Vizuální komunikace – digitální média

Autor práce:

BcA. Štěpán Kubík

Vedoucí práce:

MgA. Richard Loskot
Katedra umění

Zadání diplomové práce

Limity Reality

Jméno a příjmení: **BcA. Štěpán Kubík**
Osobní číslo: A19000015
Studijní program: N8206 Výtvarná umění
Studijní obor: Vizuální komunikace – digitální média
Zadávací katedra: Katedra umění
Akademický rok: **2020/2021**

Zásady pro vypracování:

Cílem diplomové práce je vytvořit uměleckou instalaci ve veřejném prostoru. Jde o dílo, které balancuje na hraně architektury, instalace a objektu. Hlavním materiálovým prvkem, se kterým experimentuji, je dichroická folie, která díky lomu světla posouvá barvu v průhledu do chladných nebo do vřelých tónů. Proměňuje tak pohled na atmosféru a vnímání pozorované reality. Na těchto vlastnostech vznikne jakási mnou navržená observatoř – galerie, která bude pracovat s určitým výhledem – obrazem proměněným optickým efektem dané fólie. Cílem má být kontemplativní prožitek diváka v atmosféře „observatoře“. Atmosféra, se mění v závislosti na funkci transparency a barvě, která se proměňuje v nekonečných intervalech. Motiv transparentních materiálů jako je sklo, plexisklo nebo polykarbonát doplňuji ochrannými foliemi, které mimo důvod ochrany mají sami o sobě velmi zajímavé vlastnosti. Nabízí způsob vytvoření unikátního, stále se měnícího barevného provedení mnoha ploch. Působením přirozeného světla vzniká v této polotransparentní fólii jakýsi dvoubarevný efekt. Proměna prostředí mění atmosféru, uvědomění co je zřejmé, ale rychle se může měnit v důsledků plynoucího času. Barva pohledu a změn je závislá na přirozeném slunečním záření a tím se mění percepce okolí a atmosféry, kterou divák může vnímat. Pro diváka tedy vytvářím interaktivní veřejnou instalaci, která nikdy nebude stejná a pokaždé zobrazuje jinou realitu. Tyto prvky se snaží zobrazovat rozdíl mezi dokonalou čistotou a přirozeným zdánlivým znehodnocováním materiálu. Hledám zajímavý moment, úsek času nebo prostoru, střed setkání i zdánlivě vzdáleného místa, které lze pozorovat vzhledem k materiálu v plochách. Jak najít rovnováhu mezi absurdní jednoduchostí a složitostí zobrazení. Motiv může být vnitřní i vnější v závislosti na konkrétním případě, pokud se pozorovatel nachází v bezprostřední blízkosti průhledů, či se nachází nebo chodí kolem instalace.

1. Koncept

2. Vizualizace, fotodokumentace, videodokumentace

3. Průvodní teoretická zpráva ve formátu A3 nebo A4 (minimum 60 normostran A4) v pevné vazbě, včetně zadání práce a prohlášení o autorském právu. Zpráva obsahuje mezi jinými úvod, přehled literatury a zdrojů, výsledky a diskuzi a řídí se specifikacemi v dokumentu „Požadavky na vypracování diplomové práce –KUM“. Zdroje musí být citované dle Harvard systému. Dále dle Směrnice rektora TUL č. 5/2018.

4. Elektronická podoba všech částí bakalářské práce (akceptovatelné formáty pdf, pdf/A).

5. V systému STAG (Moje studium-Kvalifikační práce-Doplňit údaje o práci) vložit veškerá data o práci a soubor obsahující kompletní výkresovou i textovou dokumentaci, průvodní zprávu, technickou zprávu a doplnit související textová p

Prohlášení

Prohlašuji, že svou diplomovou práci jsem vypracoval samostatně jako původní dílo s použitím uvedené literatury a na základě konzultací s vedoucím mé diplomové práce a konzultantem.

Jsem si vědom toho, že na mou diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, zejména § 60 – školní dílo.

Beru na vědomí, že Technická univerzita v Liberci nezasahuje do mých autorských práv užitím mé diplomové práce pro vnitřní potřebu Technické univerzity v Liberci.

Užiji-li diplomovou práci nebo poskytnu-li licenci k jejímu využití, jsem si vědom povinnosti informovat o této skutečnosti Technickou univerzitu v Liberci; v tomto případě má Technická univerzita v Liberci právo ode mne požadovat úhradu nákladů, které vynaložila na vytvoření díla, až do jejich skutečné výše.

Současně čestně prohlašuji, že text elektronické podoby práce vložený do IS/STAG se shoduje s textem tištěné podoby práce.

Beru na vědomí, že má diplomová práce bude zveřejněna Technickou univerzitou v Liberci v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů.

Jsem si vědom následků, které podle zákona o vysokých školách mohou vyplývat z porušení tohoto prohlášení.

29. května 2021

BcA. Štěpán Kubík

PODĚKOVÁNÍ

Studium jsem započal pod vedením doc. Stanislava Zippeho a MgA. Jaroslava Prokeše Ph.D., kteří bezpochyby určili směr, kterým jsem se během studia ubíral. Byli mi pedagogickými vzory a především skvělými rádci.

Dále bych rád poděkoval svému vedoucímu diplomové práce MgA. Richardu Loskotovi, který svými zkušenostmi a znalostmi dovedl mou práci do zdárného konce, a neustálou podporou, se mě snažil navádět správným směrem.

Poděkování si zaslouží i má rodina a kamarádi, kteří mě během studia podporovali a důvěřovali mi.

ABSTRAKT

ABSTRACT

Představuji diplomovou práci, která reprezentuje vše, co jsem za posledních několik let zkoumal a tvořil. Vybral jsem si vytvoření umělecké instalace ve veřejném prostoru. Jedná se o dílo, které balancuje na hraně architektury, instalace a objektu. Zakládá se především na zkoumání hned několika odlišných prvků, které se navzájem propojují a dodávají instalaci smysl. Především se snažím hledat ideální rovnováhu v tématech, jako jsou barva, transparentnost, atmosféra a kompozice. Doposud jsem tvořil světelné objekty, videoprojekce a instalace, které odrážely nejjednodušší principy zobrazení a vytvářely meditativní prostory se zaměřením na dlouhodobý dojem. Nyní se ale snažím tyto principy rozšířit a hledat ve zdánlivě složitém fyzikálním procesu magické momenty a prohlubování atmosféry celého prostředí instalace. Od začátku studia jsem měl tendence řešit spíše celkový dojem a mírně jsem vždy upřednostňoval formu nad myšlenkou, nyní se snažím o kombinaci obou rovin.

I present a diploma thesis that represents everything I have researched and created in the last few years. I chose to create an art installation in a public space. It is a work that balances on the edge of architecture, installation and object. It is mainly based on the study of several different elements that interconnect and give the installation meaning. Above all, I try to find the ideal balance in topics such as color, transparency, atmosphere and composition. So far, I have created light objects, video projections and installations that reflect the simplest principles of display and create meditative spaces with a focus on long-term impression. But now I am trying to expand these principles and look for magical moments and deepening the atmosphere of the entire installation environment in a seemingly complex physical process. From the beginning of my studies, I tended to address the overall impression and I always slightly preferred form over idea, now I try to combine both levels.

KLÍČOVÁ SLOVA

KEYWORDS

Minimalismus, dichroická fólie, objekt, socha, veřejný prostor, prostor, čas, světlo, stín, barva, vnímání, iluze, proces, holografická fólie, vítr, země, fyzika, optika, observatoř, bludiště, galerie, moment, plocha, sklo, polykarbonát, plexisklo, fólie, architektura.

Minimalism, dichroic foil, object, sculpture, public space, space, time, light, shadow, color, perception, illusion, process, holographic foil, wind, earth, physics, optics, observatory, maze, gallery, moment, area, glass, polycarbonate, plexiglass, foil, architecture.

OBSAH

1	ÚVOD	13
2	TEORETICKÁ REFLEXE	17
2.1	KONCEPCE	18
2.1.1	VNÍMÁNÍ OBJEKTŮ A POJMŮ NA NICH NAVÁZANÝCH	21
2.2	INSPIRACE A KONTEXT S UMĚLCI	24
2.2.1	RICHARD SERRA JAKO PRVOTNÍ INSPIRACE	24
2.2.2	STANISLAV KOLÍBAL NEPŘÍMO NAVAZUJÍCÍ	26
2.2.3	OD ŠEDI K BARVĚ OLAFURA ELIASSONA	28
2.2.4	PODOBNOST MOMENTŮ LARRYHO BELLA	30
2.2.5	DONALD JUDD	32
2.2.6	NUAM GABO ZÁSTUPCE INOVÁTORA SOCH Z PLASTŮ	34
2.2.7	ČESKÉ ZASTOUPENÍ SKLA A HARMONIE VÁCLAVA CIGLERA	36
2.2.8	ZNÁMÁ NEZNÁMÁ SALI MULLER	38
2.2.9	HLAVNÍ SPOJITOST	40

2.3	MATERIÁL A JEHO VLASTNOSTI	42
2.3.1	PRŮMYSLOVÉ VYUŽITÍ	45
2.4	ARCHITEKTURA A VEŘEJNÝ PROSTOR	46
2.5	PROCES PRÁCE	50
2.5.1	BARVA JAKO ILUZE	50
2.5.2	PŘIROZENÝ PROCES	52
2.5.3	FINÁLNÍ CESTA	54
2.5.4	INSTALACE	58
3	ZÁVĚR	61
3.1	RESUMÉ	63
4	OBRAZOVÁ DOKUMENTACE	66
5	PŘÍLOHY	105
5.1	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY A ZDROJŮ	106
5.2	CURRICULUM VITAE	108

01 Úvod

ÚVOD

Diplomová práce reflektuje téma – proměna veřejného prostoru za pomoci dichroické folie v sochařském objektu. Jedná se o sochařský objekt, který je založen na násobení vertikálně instalovaných ploch opatřených dichroickou folií, které působením UV záření ze slunečního svitu proměňují okolní prostředí a zároveň konfrontují diváka s iluzí. Jedná se o syntetický, průmyslově vyráběný materiál, který sám o sobě je dominantním prvkem celého objektu. Vytvářím mnou vybranou kompozici, která je zasazena do konkrétního prostředí a útočí na kontrast mezi městskou kulturou a přírodou v ní.

Výsledná podoba vychází z inspirace a fascinace několika předními umělci, které sleduji minimálně po dobu mého studia na vysoké škole. Dále z obrovské motivace tvořit fyzická díla, která konfrontují neagresivní formou divákovu podvědomí a zdánlivě vytváří optické iluze. Velký formát je taktéž něco, co

dlouhodobě studuji a uvádí mě v odiv. V minulosti jsem již velké formáty využíval pro zobrazování generovaných geometrických videoprojekcí. Atypický materiál využívaný v sochařských objektech, je prvotní fascinace, kterou jsem se dále rozhodl studovat a rozvíjet její možnosti. Pro proces práce s materiály a optickými vlastnostmi využívám zkušenosti z předchozích prací v průběhu studia, kde jsem zkoumal témata, která přímo i nepřímo navazují na současné téma. Současné téma „proměna veřejného prostoru za pomoci dichroické folie v sochařském objektu“ přímo navazuje na práci z minulého semestru nesoucí název „HoloWall“, kde jsem používal obdobné materiály s jinými fyzikálními vlastnostmi a snažil se v menším měřítku hledat magické momenty odrazu ze stěn a odrazu světla v prostoru. Jednalo se o malé formáty soch, které byly zavěšeny v uzavřeném prostoru a volně navazovaly na okolní prostředí. Dále navazují

na jistou opakovatelnost, která mě provází od počátku studia, kde používám základní matematické principy a skládám zdánlivě stejné objekty do pravidelných i na první pohled nepravidelných tvarů tak, aby působily harmonicky a uměle poskládané. Snaha o vytvoření rovnováhy je pro mě velmi důležitý aspekt prolínaný všemi doposud vytvořenými pracemi.

Diplomovou práci jsem rozdělil do několika na sebe navazujících kapitol. Postupně se věnuji teoretické reflexi, kde rozebírám postupný proces celé práce a rozebírám problémy a úspěchy celé diplomové práce. Navazuji koncepcí, kde se snažím více popsat záměry a výsledky pozorování. Rozebírám zde také, jaké jsou možnosti a co vše lze hledat v mém díle. Postupně přecházím k počátečním inspiracím a porovnávám kontexty s ostatními umělci. Začínám Richardem Serrou jako zástupcem velkoformátových soch, navazuji postupně Stanislavem

Kolíbalem, Olafurem Eliassonem, Larry Bellem, Donaldem Juddem, Václavem Ciglerem a lucemburskou umělkyní Sali Muller. Celou jednu podkapitolu jsem věnoval materiálu a jeho vlastnostem a zakončuji to architekturou objektu a konfrontací s veřejným prostorem. V závěru se věnuji krátkému souhrnu celé práce, který doplňuji osobními poznatky. Na závěr jsem diplomovou práci doplnil resumé, kde popisuji, zda má projekt možnosti budoucího rozvoje a jaké jsou.

02 TEORETICKÁ REFLEXE

KONCEPCE

Dichroická fólie, jako jeden z hlavních prvků objektu, je jedním z nejdůležitějších aspektů mého zkoumání. Její fyzikální vlastnosti jsou natolik zajímavé, že se jim samostatně věnuji v části o materiálu. Proměna barev, kterou tato fólie nabízí, úzce souvisí s proměnou atmosféry okolního prostředí. Snažím se o navození změny nálad, proměnu světelnosti a nestálosti času. Čas je pomíjivý a dokáže měnit i zdánlivě neproměnitelné věci. Neřeším čas ve smyslu stárnutí, spíše na hranici krátkodobých vlivů. Díky tomu, že dichroický materiál je z každého úhlu jinak barevný a je závislý na UV záření, je ideálním časovým prvkem, který lze pozorovat při změně počasí. Snažím se o vytvoření okamžiku, který by pro většinu pozorovatelů uběhl bez velkého respektu, nicméně já v něm shledávám velkou důležitost. Je neuvěřitelně zajímavé, jakým způsobem materiál současně absorbuje a přenáší světlo. Zkoumám tedy interakci mezi povrchem hmotného předmětu

a pomíjivými vlastnostmi světla. V kombinaci s aspekty nestálého počasí, jiné světelnosti v téměř každou minutu a okolního prostředí, nelze tedy na sto procent říci, jak bude průhled vypadat v určitý čas na daném místě. Vzniká tedy interaktivní nestálá instalace, na kterou lze pohlížet jako na sochu nebo objekt. Je velmi důležité touto instalací procházet a zkoumat ji ze všech úhlů, proto je vytvořena jako na pomezí velkých formátů. Změna atmosféry taktéž probíhá za pomoci dvou různých variant dichroického materiálu. V současné době lze pracovat s menším počtem variant dostupných především v zahraničí, nicméně já jsem se zaměřil pouze na dvě nejzásadnější, ty, které vznikly za obchodním účelem jako první. Jsou jimi varianty, které se laicky rozdělují na ty, které mění barevné spektrum na teplé odstíny a studené odstíny. Vzniká tím tedy další aspekt změny. Na první pohled téměř nerozeznatelné, ale při dalším zkoumání je znatelná změna.

⁰¹ Dichroická fólie, Chill

Folie lze aplikovat na několik druhů materiálů, nicméně já si vybral plexi-sklo, které je zajímavé pro své mechanické i fyzikální vlastnosti. Pokud se tedy správně zkombinuje s dichroickou folií, lze vytvořit objekt, který by mohl být nazývaný jako observatoř nebo bludiště. Tato kombinace dokáže vytvářet mnoho různých pohledů na svět a nabízí možnost procházet zrcadlovým bludištěm, které je transparentní a v ten moment na ni lze pohlížet jako na observatoř. V podstatě se jedná o malou galerii

vytvořenou s vyšším účelem, popsáním v kapitole o architektuře a veřejném prostoru. Prostor díla se dá dále vnímat jako dvojrozměrné či trojrozměrné dílo, na které lze nahlížet oběma způsoby. Lze také volně pozorovat změnu prostorovosti tím, že na objekt nahlížíme z jednoho místa a pozorovat, jak se časem mění samo. Objekt sám o sobě má podtrhovat prostor a vytvářet magické místo s magickým okamžikem pozorování, podobně jako v historii různé monumenty a obelisky.

VNÍMÁNÍ OBJEKTU A POJMŮ NA NĚJ NAVÁZANÝCH

Dva různé druhy fólií lze nazvat jako vřelou a chladnou rovinu, protože vytvářejí přesně tyto odlišné odlesky, průhledy nebo změny. Vřelé lze považovat za druh pozorování, které dodává atmosféře osobitost a energii, dokáže člověku vlít krev do žil a nelze v něm hledat další dokonalosti, protože vřelý prostor již takový má být. Tím, že využívám dichroický film, který proměňuje barvy do vřelých odstínů, lze na objekt pohlížet jako na sochu, která může přinášet zalíbení a zdroj inspirace z dobrých pocitů a nálad.

Druhá folie naopak mění odstíny do chladných, což má tendence evokovat nepříjemný pocit, a ne každý se s touto emocí musí ztotožňovat. Nejsem si zcela jist, zda tento druh chladné folie vytváří přesně dojem nepříjemného aspektu, proto je zajímavé pozorovat, jakým způsobem různý druh diváka na objekt pohlíží. Barvy jsou stále zajímavé a jejich změna mi i tak nepřijde smutná či nepříjemná. I přesto je velmi důležité tato

vzájemná konfrontace. Souboj barev, ke kterému dochází, je v podstatě souboj energií a souboj vjemů. Věřím, že na první pohled bude velmi obtížné rozeznat, o kterou ze dvou fólií se jedná, a tím vzniká střet a magický moment, který se snažím člověku poskytnout.

Konfrontace, ke které dochází, přichází za pomoci dalších aspektů, kterými jsou světlo a stín. Bez světla by nebylo stínu a bez stínu by nebyl prostor. V podstatě vše je tvořené ze světla a světlo vytváří hmotu. Po hmotě přichází stín, který vytváří další dimenzi. Bez světla bych nebyl schopen demonstrovat barvu a o to zajímavější je, že nevyužívám žádné umělé světlo. Pro pozorování je nejdůležitější světlo přirozené, světlo ze slunečního záření, které nám dodává UV záření, které nám zase poskytuje celé barevné spektrum. Tím, že fólie funguje na principu pohlcování UV záření, jsem za určitých podmínek schopen dosáhnout určitého množství barev a ty

⁰² Dichroická fólie, Blaze

reflektovat do prostředí. Nevytváří se za těchto podmínek pouze barva, ale i barevný stín. Stín a světlo se dá opět vnímat dvěma způsoby. Stín věci ukrývá, pohlcuje a světlo je naopak zobrazuje a postupně odkrývá, je zde tedy patrný opětovný souboj a konfrontace s tématy, o která se opírám.

Světlo a stín by nebyly, pokud by neexistoval čas a prostor kolem něj. Čas

vnímám jako stabilní pojem, bez kterého by neexistovalo nic. Pouhá prázdnota, která nepřidává další hodnoty. Zahrnutí času je otázka, kterou se zabývám dlouhodobě a v návaznosti na problematiku, kterou řeším, je nezbytné ho vzít v potaz. Když si člověk představí světlo, barvu, chlad, teplo či stín, nezískají tyto pojmy v návaznosti na moji práci hodnoty, dokud země nebude obíhat

kolem slunce a otáčet se kolem své osy. Budeme tedy nahlížet na dílo jako na sluneční hodiny, které nám udávají hodnoty podle toho, v jaké poloze se nachází Země v závislosti na Slunci. Bude se nám i takto měnit hodnota barev a stínů, které plochy budou reflektovat. Tyto aspekty dávají řád prostoru, ve kterém se dílo nachází, jedinečný okamžik lidského bytí.

Toto celé vytváří atmosféru. Atmosféra je z mého pohledu emoce. Každý vnímá jinou emoci, a tudíž není schopný přesně specifikovat jiné osobě, jakou konkrétní atmosféru z místa cítí. Ano, lze se tu

bavit o doslovném popisu, jako je krásné či nudné, nicméně vyvolané emoce konfrontují pouze mě jako osobu samotnou a nikdo jiný nedokáže zcela pochopit, co cítím. Atmosférou lze manipulovat a předvídat, jak na různé druhy pozorovatelů prostor působí, nicméně to je na tom krásné. Konfrontace mezi manipulací a přirozenou změnou v mysli pozorovatele a třeba nepředvídanou změnou počasí, která ovlivní celý objekt a z krásné vřelé sochy vytvoří pomocí mraků chladné a neútulné místo. I přesto zde dochází ke kultivaci prostředí.

INSPIRACE A KONTEXT S UMĚLCI

RICHARD SERRA JAKO PRVOTNÍ INSPIRACE

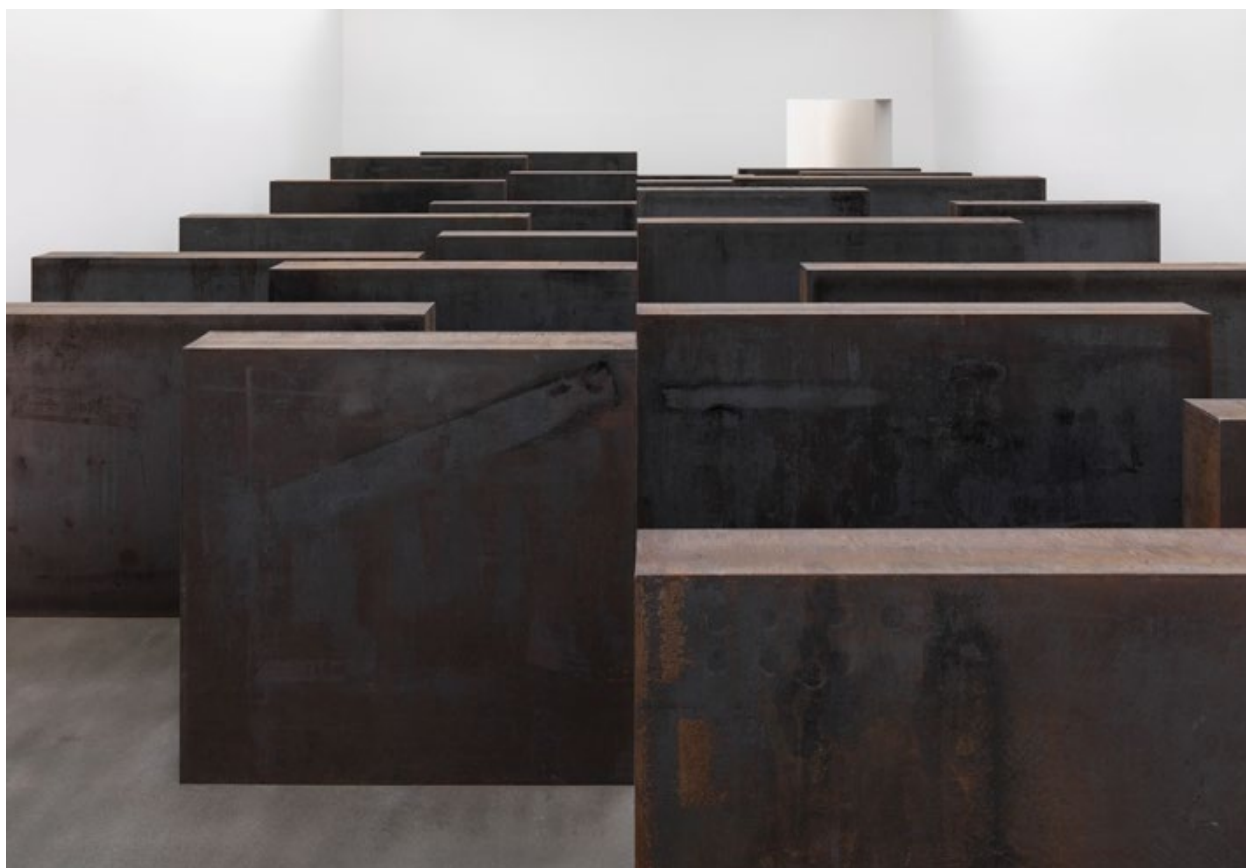
Motivaci pracovat s instalací či objektem začíná u umělce, který mě oslovil již před několika lety, kdy jsem navštívil jeho výstavu v Guggenheimově muzeu v Bilbau. Je jím Richard Serra, který tehdy vystavoval část ze své sochařské tvorby po roce 1969. Richard Serra je americký sochař a umělec, řadící se k minimalistickým umělcům. Jeho studium probíhalo na univerzitách v Berkley a Santa Barbaře, kde studoval literaturu, později pak studoval na univerzitě v Yale, kde studoval umění. Jeho zdroj inspirací pochází primárně ze zaměstnání v ocelárnách a hutích a je naprosto patrné, jak se toto zaměstnání odráží na jeho umělecké tvorbě. Raná tvorba je především o vytváření a experimentování s materiálem jako je sklo, dřevo či guma, ale i různé formy oceli a jiných kovů. Zlomový moment ovšem přichází po roce

1969, kdy začíná vytvářet velkoformátová díla z oceli, vytvářená primárně pro daná místa ve veřejném prostoru. Serra pracuje s různými druhy zpracování materiálu a transformuje jeho dosavadní návrhy do odlišného ztvárnění. Taví olovo, používá váhu materiálů k vytvoření vlastností sochy. Nejedná se tedy jen o povrchové úpravy a zevnější vzhled, ale i kompozici a iluzi. Jeho sochy dostávají nový rozměr a fungují na bázi gravitace, stabilizuje tak všechny kovové desky a pracuje s nimi jako by byly vratké a nestabilní, ale je to přesně naopak. Od tohoto momentu Serra vytvořil spoustu děl založených na podobných principech.

„Basically, that is my subject: I use steel to organize space.”

„To je v zásadě můj předmět: K uspořádání prostoru používám ocel.“⁰¹

⁰¹ Charlie Rose interview (2001)

⁰³ Ramble, Gagosian gallery London 2014

Má inspirace vychází především z jeho zaměření na formu prostoru, se kterou pracuje velmi často. Důležitá je ovšem i jeho práce s materiálem a přístup k němu jako neopracované formě. Formáty a zdánlivá jednoduchost zobrazení mě nikdy nepřestala fascinovat, obzvláště řešení jeho sochařského přístupu. Socha se tvoří časem a ne pouze

povrchní formou. Sochou jde vytvářet pocitové napětí, které lze dosáhnout minimalistickým zobrazením, a ne jen v tradičních formách sochy. Významy, které objektům dává, jsou souhrnem našich viditelných gest, ne jenom našimi duševními stavy. Svým způsobem lze některé jeho sochy vnímat podobně jako tvorbu Stanislava Kolíbala.

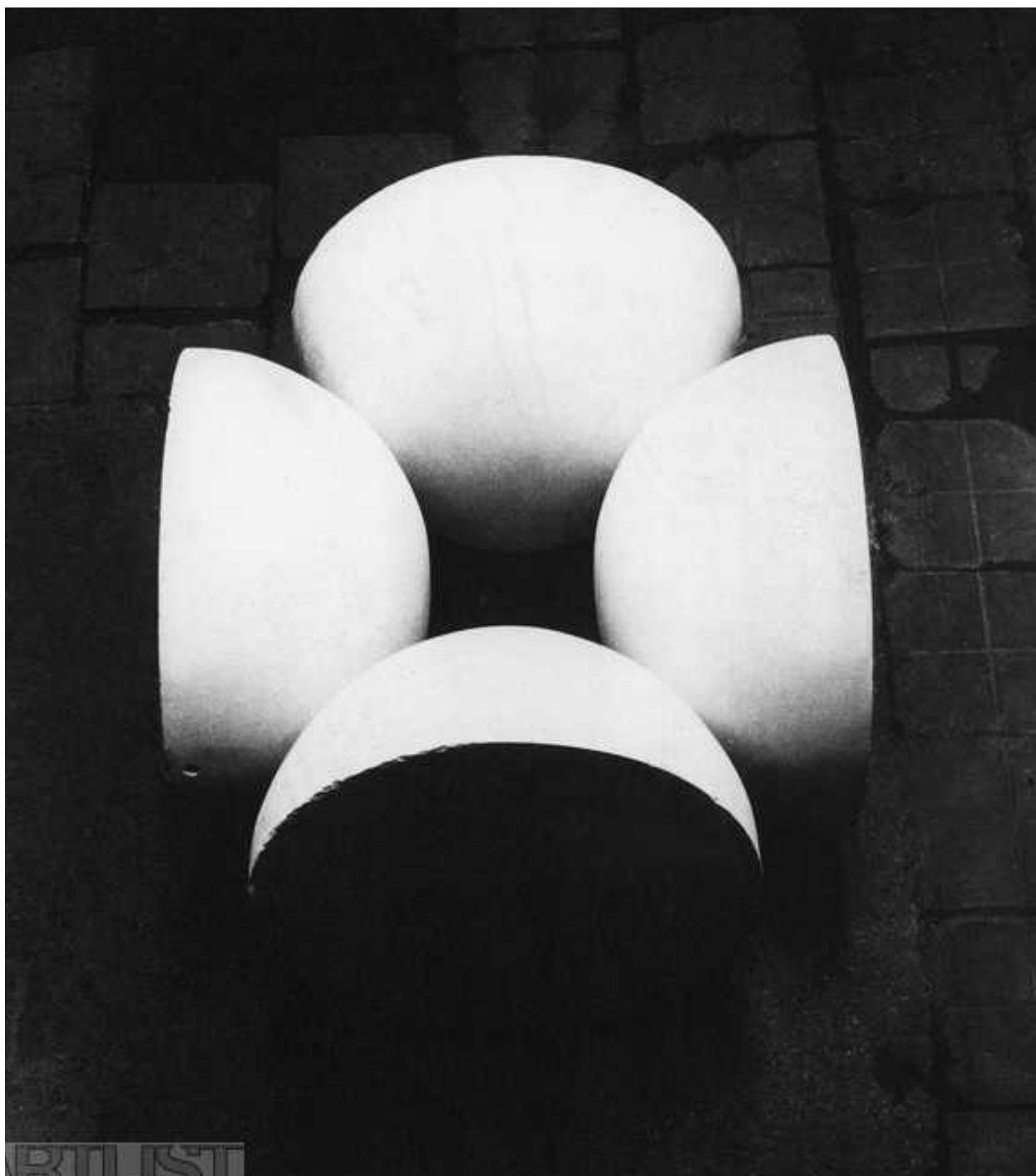
STANISLAV KOLÍBAL NEPŘÍMO NAVAZUJÍCÍ

Stanislav Kolíbal patří bezpochyby k jed-
něm z nejvýznamnějších protagonistů
českého, ale i mezinárodního umění druhé
poloviny dvacátého století. Absolvent
Pražské vysoké školy umělecko průmyslové.
Autor a spoluautor velkého množství knih
pojednávajících o kresbě, sochařství či
současném umění jako takovém. Jedním
z hlavních prvků jeho tvorby je labilita,
vyjadřující pocit nepredikovatelnosti lid-
ské existence. Důležitým momentem jsou
úvahy o čase, o jeho změnách a trvání
a o věcech, které chátrají a rozpadají se.
To úzce souvisí s mojí prací, která se pri-
márně opírá o časovou nestabilitu.
Snažím se přiblížit konkrétní sochařskou
tvorbu práci, která je dalším důleži-
tým zdrojem mé inspirace. Objekty jako
„labil“ nebo „socha pro vítr“, pocházející
ze 70. let minulého století jsou zdárným
příkladem toho, jak lze tyto dva umělce
spojovat. Spojuje sochy a instalace,
které jsou sestavovány z různých částí,
a typicky Kolíbalovskou kompozicí vzniká

dojem nestability. Čtyři polokoule, opřené
navzájem jedna o druhou, udržovaly se
v klidné vertikální poloze. Vypadaly velmi
stabilně, ale to bylo jen zdání.

Pokud se přesuneme o pár desítek let
později, na konec tisíciletí, tak vznikají
plastiky Olympie I. a Olympie II., princip
lability a princip zastaveného pádu zde
má pokračování: dochází už ke zbor-
cení. Sochy Olympií jsou černé a prvky
jsou uspořádány tak, že mají vzbuzovat
dojem náhody, avšak jejich skladba je
uváženou koncepcí.

Toto je pouze zlomek z tvorby obou
etablovaných umělců, nicméně kladu
důraz především na tyto momenty jejich
tvorby, protože se s nimi ztotožňuji a věřím,
že spolu velmi úzce souvisejí. Nerad bych
ovšem, aby se spojovaly přístupem k tvůr-
čímu procesu, plně si uvědomuji, že zde
porovnávám umělce, kteří tvořili zcela
odlišně. Snažím se pouze porovnat díla
jako taková a hledat v nich podobnosti.

⁰⁴ Labil, 1964

OD ŠEDÍ K BARVĚ OLAFURA ELIASSONA

Dalším umělcem, který má zřejmě největší vliv na mou současnou tvorbu, je současný islandský umělec Olafur Eliasson. Eliasson je pro mě tvůrce, který je schopen reagovat napříč několika žánry, a navíc pracuje s podobnými materiály a tématy, kterým se věnuji. Přiznané iluze, rozšířené vnímání, manipulace a řešení ne tak často diskutovaných fyzikálních témat. Dokáže pracovat s návštěvníky galerií, diváky u obrazovek nebo běžnými uživateli objektů či staveb. Opírám se především o díla jako „The weather project“, „Eliasson kaleidoscope“ nebo „Room for one colour“. Zaměřil jsem se především na spolupráci s architektonickým studiem Henning Larsen Architects. Byl osloven na spolupráci pro jednu z nejvýznamnějších památek v Reykjavíku na Islandu. Jedná se o budovu nesoucí název „Harpa“.

Pro tuto budovu vytvořil fasádu, která je založena na opakování ocelového a skleněného modulárního prvku, který

je teoreticky opakovatelný a nekončící. Tento prvek se jmenuje quasi brick, ve volném překladu by se to dalo pojmenovat jako zdánlivá cihla. Jedná se o dvanáctistrannou geometrii, která je založena na pětinasobné geometrii zdánlivých cihel. Ovšem to nejpozoruhodnější se nachází uvnitř těchto „cihel“. Vychází z principů přírodní geometrie čedičových vyvěřelin, které dokonale doplňují okolní prostředí, dotvářejí ho jako celek a naprosto ho organizují.

Tvoří ji totiž skleněná výplň opatřená na některých místech barevnou folií. Má práce se formuje především na materiálu, který působí stejným dojmem, fólie je taktéž ústředním prvkem mé diplomové práce. Fasáda vytvořila neskutečně proměnlivou a zajímavou mozaiku uvnitř i zvenku budovy a hraje všemi barvami do okolního prostředí. Buduje atmosféru, hraje si s náladou a dokonale vyjadřuje umělcovou podstatu. Nenuceně vytváří změnu atmosféry uvnitř i zvenčí budovy.

⁰⁵ Fasáda budovy Harpa, Island (2011)

PODOBNOST MOMENTŮ LARRYHO BELLA

Mou další velkou inspirací je americký současný umělec a sochař Larry Bell. Larry Bell, narozený v roce 1939, je známý především pro jeho iluzionistické sochy a skleněné objekty ve tvaru boxu. Vyrostl i žil v kalifornském Los Angeles, kde studoval na univerzitě Chouinard Art Institute, nyní součástí CalArts, což je Kalifornský institut pro umění. Na škole se především zajímal o abstraktní malbu.

Jeho přístup k architektuře objektů a instalací pravděpodobně nejvíce ovlivnil můj přístup k zapojení objektu do prostředí a celkovém vzhledu instalace. Koncem šedesátých let zjistil, že nejzajímavější částí kostek je místo, kde se spojují rohy. Díky tomu se zaměřil na konstrukci velkých rohů a dospěl ke konstrukci velkoformátových stěn. Soustředil se na technologie, jak tyto stěny ošetřit, a vymyslel i spousty nástrojů a přístrojů, které mu k tomu dopomohly. Cílem bylo potáhnout stěny několika druhy materiálů a experimentovat s plochou, velikostí, odrazem a světelností. Velmi sympatizuji s formátem, založeným na proporcích Bellova vlastního těla, a i já sám pracuji s podobným formátem. Nechtěl, aby něco bylo větší než to, kam on sám mohl

dostáhnout, větší, než co by se dalo překročit, nebo tak těžké, co by nemohl zvednout buď on sám, nebo s pomocí další jedné osoby. Dalším velkým rozdílem je to, že Larry Bell řešil, jakým způsobem pohlíží divák na materiál, snažil se dosáhnout toho, aby si návštěvník myslel, že materiál nebyl nijak opracován. Tímto měnil způsob interakce světla s povrchem, ale nezměnilo to kvalitu povrchu. Stále to byl kus skla, ale to, co udělal, bylo jiné než to, k čemu bylo vyrobeno. Průmyslová povaha Bellových skleněných soch ho spojila s trendem k umění a technologii v 70. letech. Na začátku tohoto desetiletí se Bell účastnil inauguračního programu Art and Technology v Los Country Museum of Art. Tento program poskytl umělcům spolupráci s předními technologickými a vědeckými-zkumnými společnostmi, které mu daly možnost svá díla technologicky posunout a nabízely možnost dlouhodobé spolupráce jak finanční, tak technologické. Zajímám se především o formu prostoru a o to, jakým způsobem využívá průmyslové zpracování barev pro interpretaci svých děl.

⁰⁶ Smoke on the bottom, WHITECUBE London (2017)

DONALD JUDD

Dalším autorem, který mě inspiroval podobným přístupem k materiálu jako Richard Serra nebo Larry Bell, je americký minimalistický sochař Donald Judd. Nejčastější formou Juddovy tvorby je krabice, která byla buď dutá, uzavřená, polodutá nebo průhledná. Z mého pohledu je zajímavé spíše prezentování jednotlivých segmentů, které navzájem kombinuje. Obvykle se tyto segmenty skládají z 10 objektů, které se navzájem střídají, ovšem v naprosto přesně uspořádané konfiguraci. Bavíme se zde tedy o jisté sériovosti, ať už jako opakování standardní jednotky, nebo jako jednoduchý matematický postup. Snažím se pozorovat podobnosti a hledám různé formy opakování, které by mě zavedly k dokonalým kompozicím. Matematika je velmi zajímavý prvek, zde se ovšem nejedná o náročné vzorce, jde spíše o pochopení opakování. Narážím zde na jeden zásadní problém, a to je přístup k materiálu jako takovému. Zatímco Serra materiál uctíval, Judd ignoroval tradiční řemeslné dovednosti. Z mého pohledu je důležité najít ideální balanc a rovnováhu. Materiál lze opracovat i jistou formou interakce venkovních přirozených vlivů, jako je déšť, slunce, mráz nebo vítr.

Dále je třeba zmínit jeho text: *Specific Objects*, kde Donald Judd popisuje „nové umění“ vyrobené v New Yorku během 60. let a snaží se jej odlišit od „starého“ malířství nebo sochařství. Zde docházím ke konfrontaci, se kterou jsem se setkával po dobu celého studia umění. Zvláště odkazuje na nové materiály, které do té doby nebyly považovány za vhodné pro umění. V článku popisuje rozdíly mezi novým a starým uměním. Rozdíly mezi obrazem na plátně a obrazem v prostoru. Rozvádí zde také, jaký přínos má trojrozměrná socha:

„Tři dimenze jsou skutečný prostor. Tím se zbavujeme problému iluzionismu a doslovného prostoru, prostoru uvnitř a kolem objektů a barev.“⁰²

Podobnosti a zkoumání lze hledat v ploše, kterou se snažím prezentovat já a v porovnání s klasickým obrazem. Má plocha přechází do dimenzionální roviny díky transparentnosti a možnosti obcházení objektu. Doslova tvrdí že: „Práce musí být jen zajímavá.“ Opět se setkávám s problematikou, kterou řeším i já z dlouhodobého měřítka, že myšlenka vyhrává v umělecké úrovni nad formu celé práce a jejího vzhledu.

⁰² <http://atc.berkeley.edu/201/readings/judd-so.pdf>

⁰⁷ Stacks, Mnuchin Gallery, New York, 2013

NAUM GABO ZÁSTUPCE INOVÁTORA SOCH Z PLASTU

Naum Gabo reprezentuje jasné odmítnutí kompaktní hmoty za zachování objemu a průhlednosti. Odproštuje se od všech narážek na přírodní tvary a formu díla vědomě kontroluje: „konstruuje“. V tomto konstruktivistickém pojetí se konečně stává prázdný prostor novým prvkem samotného díla. Užíváním prostoru jako nového poddajného elementu Gabo maže hranice mezi uměním a architekturou. Umělci jako Gabo, žijící v dění komunistické revoluce v Rusku, přijali úplně nový přístup k umění a novým vědeckým tezím. Věřili, že revoluce v Rusku znamená i revoluci v umění a to vyjadřovali užitím materiálů. Nejčastěji používal transparentní materiály jako plast, protože věřil, že dokážou reprezentovat vznášející se prostor. Užíváním plastů a čistých povrchů se také přiblížil své době, totiž industrializaci výroby v Rusku. V realistickém manifestu, který podepsal a společně s jeho bratrem Antoinem Pevsnerem lepil na moskevské zdi, byly například tyto nápisy:

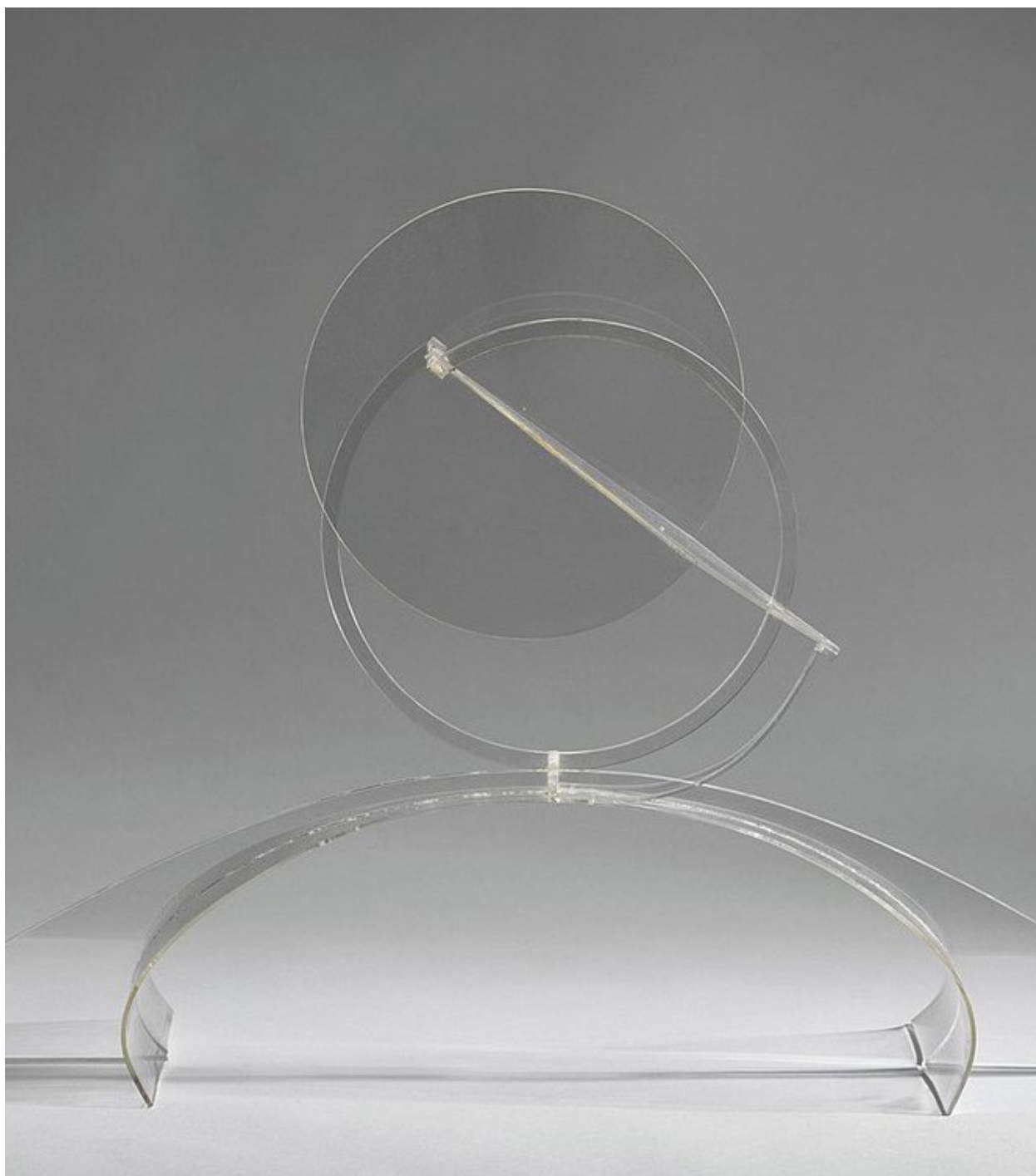
„prostor a čas jsou jediné formy, na nichž je život postaven, a proto musí být umění konstruováno kolem prostoru a času“

Jeho díla byla očištěna od přírodních tvarů, protože realita a časoprostor existují úplně odděleny od přírody. Zdánlivě racionální přístup je nakonec velmi poetický. Gabo se pokouší svou tvorbu zachytit prostor a čas. Mnoho Gabových soch se poprvé objevilo jako drobné modely. Byly to často projekty pro monumentální veřejné účely, např. dílo Sloup, o kterém Naum říká:

„Jsem přesvědčen, že tento sloup představuje vyvrcholení výzkumů směřující k nalezení plastického tvaru schopného sloučit v jednotu prvek sochařský a architektonický“⁰³

Sloup je vytvořen z transparentních plastových rovných ploch s několika válcovými prostory, dvěma vertikálními disky a prstencem. Právě onen prstenec je pro dílo a mé zkoumání zásadní. Věřím, že zachycuje pohyb, který je podle Gaba nezbytnou součástí reality. Právě proložením hmoty, otvorem, lze docílit jistého pohybu u statické sochy s absolutními tvary. Stejně jako Gabo i já považuji pohyb za nezbytný element mé tvorby a nakonec, jako platí pro architekturu, považuji pohyb pozorovatele nezbytný pro pochopení celého díla.

⁰³ PIJOÁN, José. Dějiny umění. Praha: Knižní klub, 2000. ISBN 80-242-0218-2

⁰⁸ Construction in Space: Arch (1937)

ČESKÉ ZASTOUPENÍ SKLA A HARMONIE VÁCLAVA CIGLERA

Václav Cigler se narodil v roce 1929. V letech 1948 až 1951 studoval na Střední odborné škole sklářské v Novém Boru. Později v roce 1957 absolvoval na VŠUP v Praze u profesora Josefa Kaplického v ateliéru Sklo. Krom studia také založil svůj vlastní ateliér na VŠVU v Bratislavě. Věnuje se především skleněným plastikám a propojuje je s kovem. Dále se věnuje osvětlení a šperku. Důležité jsou pro mě především jeho nároky na ctění prostoru. Tuto filozofii si přenesl od svého mentora a profesora Josefa Kaplického. Cigler za sebe nechá mluvit svá díla a z toho důvodu je nikdy příliš konkrétně nepojmenovává, snaží se dosáhnout volnosti a otevření představitelství diváka. Snaží se předat divákovi více než jen první vjem a otevírá možnosti pro pohledy do vlastního nitra.

*„Organizuji prostor, vymezuju jej a otevírám, člověk je mně formou i obsahem, všechno je mně člověkem.“*⁰⁴

V průběhu let Václav Cigler prošel několika zcela přirozenými procesy. V šedesátých letech se začal věnovat vztahu krajiny a člověka. Využívá pro to formy cest, trajektorií a spojnic, které mají ozvláštnit běžný život diváka a vytváří tím nové

prostory k meditaci. V přírodních tématech dále pokračuje vytvořením návrhů skleněných objektů a lávek na vodě, v korunách stromů vytváří zátiší a úkryty.

*„Vést chodce stěnami vody, živé zeleně nebo svislých kvetoucích ploch, clonami světla, mlhy nebo vůně.“*⁰⁵

To je hlavním důvodem motivace, proč jsem chtěl o Václavu Ciglerovi mluvit. Jak jsem již dříve popisoval, Václav Cigler se věnuje především sklu a jinak tomu nebylo ani na přelomu padesátých a šedesátých let. Určil si jako hlavním média, která určují jeho směr a teze vodu a sklo. Právě od konce padesátých let začíná experimentovat s optikou skla a snaží se mu dávat nové tvarové možnosti a světelné parametry. Nepřestává se tématu věnovat do dnešní doby a přidává téma odrazu, pohlcení a deformace.

Samostatným tématem se stává voda, u které lze pozorovat spousty proměn. Samotné vlnění vodní hladiny, u které lze pozorovat pohyby a tendence, v Ciglerovi evokují lidský tep či životní rytmus. Vychází z něho i několik názvů jeho děl, které absolutně definují i práce, které reprezentují, například dílo Čerená

⁰⁴ PADLEROVÁ, Alena, MOTYČKA, Michal a JANA ŠINDELOVÁ, ed. Václav Cigler – prostory, projekty: Václav Cigler – spaces, projects = Václav Cigler – Räume, Projekte. [Praha: Michal Motyčka], c2009. ISBN 978-80-254-4267-8.

⁰⁵ Sekora, Ondřej: Nápady a úvahy Václava Ciglera. Umění a řemesla, 25: 4/ 1983, 70–72.

hladina z roku 2008. Nic není udržitelné a i Václav Cigler své studie postupně směřuje k vyjádření přesných geometrických tvarů a forem. Snaží se především zdůraznit lineární ráz krajiny, vycházet z čistoty prostoru a opět propojovat tyto segmenty s člověkem.

Pokud vezmu celé spektrum prací Václava Ciglera, zdánlivě se nepodobá mé tezi, nicméně musíme hledat konkrétní díla, která mají obrovské spojení. Vycházím spíše z inspirace pro svá dřívější zkoumání, kde jsem hledal, jak světlo ovlivní geometrický tvar a zda s ním lze manipulovat.

⁰⁹ Nakloněný sloup, Galerie Václava Chada (2018)

ZNÁMÁ NEZNÁMÁ SALI MULLER

Jako posledního bych rád zmínil pravděpodobně méně známého umělce jménem Sali Muller, lucemburskou umělkyni, nicméně s velkým renomé z výstav po celém světě. Pracuje v konceptuálním instalačním umění. Zmiňuji ji především proto, neboť se její práce vizuální stránkou velmi přibližuje mé realizaci. Snaží se analyzovat naše lidské vizuální a vjemové návyky. Svoji tvorbou zkoumá zcela odlišné formy konceptů a těmi jsou sobectví, marnost a role jednotlivce ve vztahu k sobě a okolnímu prostředí. Řeší tedy spíše otázky sociální a naráží na světové a globální problémy. Důležité je také říct, že patří do skupiny umělců, kteří v posledních letech pracují především s dichroickou folií, a to jako jedna z mála. Zabývá se lidskou

tendencí odcizovat se přírodě a našemu vlastnímu obrazu. Využívá především fotografie, objekty, světelné a zvukové instalace, kterými simuluje odraz pomocí integrace zrcadel. Jak jsem již zmínil, je Lucemburskou umělkyní, která se narodila v roce 1981, tudíž v současné době je jí 40 let. Vystudovala dějiny umění na univerzitě v Trevíru v Německu, nicméně magisterský diplom získala na univerzitě Marc Bloch ve Francouzském Štrasburku. Byla velmi důležitá pro mé zkoumání a opravdu důležitá pro rozhodování o finálním vzhledu instalace a objektu jako takového. Jedná se o jediného renomovaného umělce, který dlouhodobě využívá dichroické filmy jako zdroj svého zkoumání.

¹⁰ DER MOMENT IN DEM SICH ALLES DREHT, Galerie Cédric Bacqueville, France, (2021)

HLAVNÍ SPOJITOST

Jedná se především o umělce, kteří působili v minulém století a někteří působí doposud. Jedná se o průřez, který z mého pohledu dokazuje spojitost a rozmanitost podobných problematik, pokud k nim člověk přistupuje z jiných úhlů řešení. Mohl bych samozřejmě mluvit o autorech jako Sol Lewitt, Carl Andre nebo Dan Flavin, ovšem hrozně se mi líbí, jak chronologicky tyto autory vnímám. Od každého se snažím inspirovat něčím jiným. Serra jako autor velkých formátů reagující na lidské emoce a nadšenec do surového opracování materiálu. Stanislav Kolíbal svou neuvěřitelnou výřečností soch. Eliasson,

především jako současný umělec experimentující s novými technologiemi. Larry Bell svou konkrétností a neuvěřitelnou vynalézavostí. Donald Judd, který dokázal najít smysl i v základním matematickém opakování. Jako zástupce českého odvětví jsem zvolil Václava Cíglera, který řeší emoce a propojení mezi přírodou a materiálem. Necháává světlo kooperovat a proměňovat sklo pozorovatelem. Nuam Gabo, zástupce konfrontace s plastem a materiálem jako takovým. Dichroické filmy využívané Lucemburskou umělkyní jsou jedinou současnou instalací, která pracuje s podobným vzhledem prezentace.

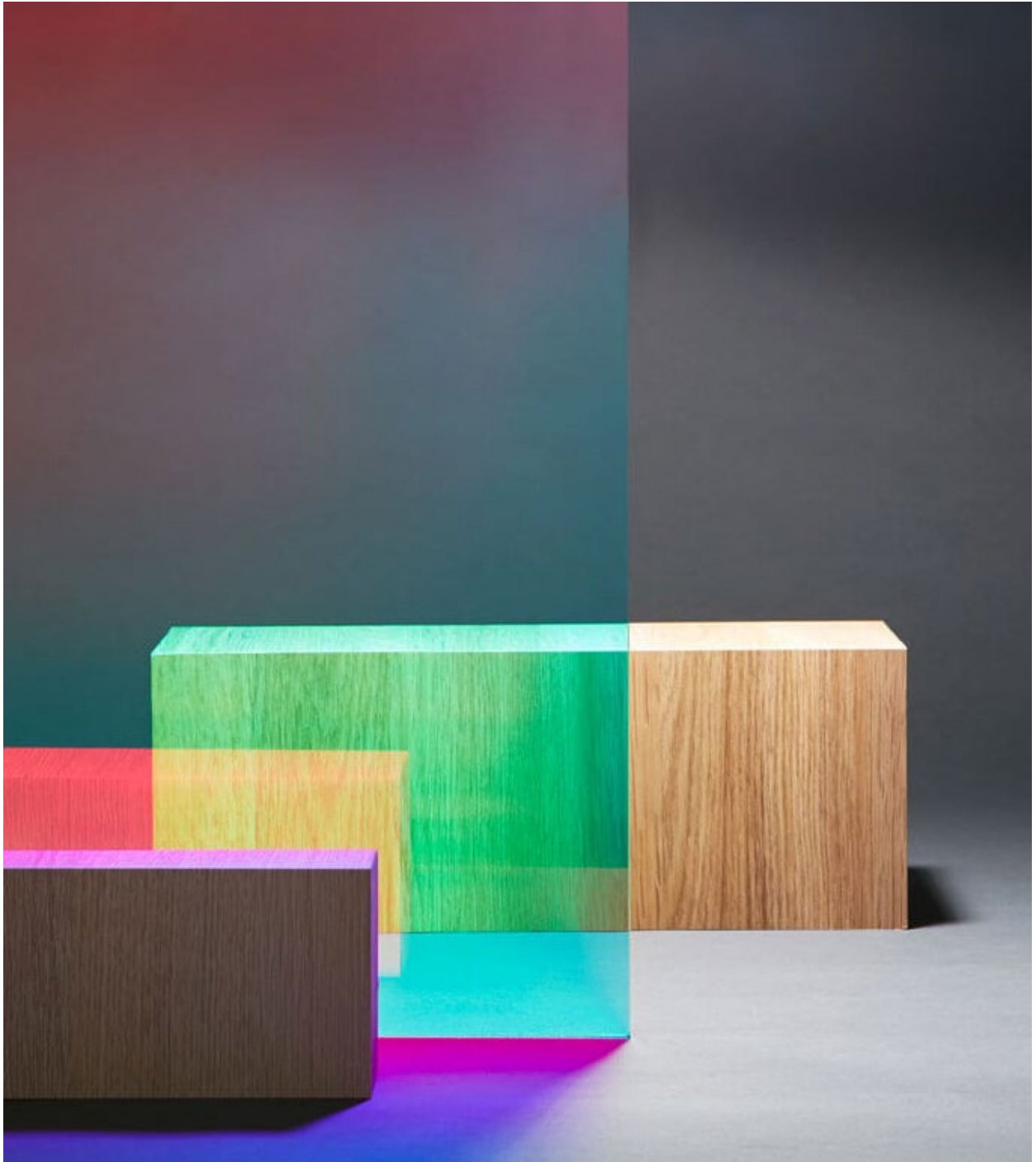
MATERIÁL A JEHO VLASTNOSTI

Hlavním materiálovým prvkem, se kterým jsem se rozhodl experimentovat, je dichroická fólie nebo také dichroický film, který díky svým vlastnostem nabízí široké spektrum možností a experimentů. Dichroický film je materiál, který se využívá k selektivnímu propouštění světla malého rozsahu barev a současně odráží jiné barvy. Výrobce této konkrétní fólie jsem zvolil společnost 3M, která má ve své nabídce dva druhy dichroických folií, které mění barvy mezi teplými a studenými tóny. Každý barevný tón má i své specifické vlastnosti, které jsou závislé na světelnosti prostředí a úhlu pohledu. Teplé odstíny se proměňují v dalších dvou variantách, a to azurová mezi modrou a fuchsinovou a červená se zlatou. U studených odstínů je to tedy modrá mezi fuchsinovou a žlutou, a zlatá s modrou. Pro konkrétní pochopení je důležité si uvědomit, že materiál jako takový je transparentní, ale má i odrazivé vlastnosti, které způsobují to, že vidíme skrz, ale zároveň fungují jako

zrcadlo. Barva má tedy tendenci se měnit v odraze, průhledu i stínu, který se přirozeně vytvoří. Produkt pohlcuje minimálně 97% UV světla, a tudíž potlačuje ztrátu barev i při špatné světelnosti v prostředí. Je to tedy ideální jev pro venkovní i vnitřní instalace. Přirozeně se tedy nabízí neřešit prostředí, nicméně je velice důležité vnímat to, jakým způsobem fungují ostatní prvky. K teorii jako takové: Dichroické filmy využívají princip interference tenkých vrstev a vytvářejí barvy stejným způsobem jako olej na vodě. Když světlo narazí na film pod úhlem, část jeho světla se odrazí od horního povrchu a část se odrazí od spodního povrchu, kde je ve styku s materiálem. Rozdíl je ten, že dichroická fólie těchto vrstev obsahuje několik tisíc. Díky tomu se světlo dostává skrze velké množství vrstev systematicky a vytváří optické vrstvy s různým indexem lomu. Výrobou lze dosáhnout řízeného množství vrstev a řízené tloušťky a díky tomu lze vyrobit materiál dle potřeby rozměrů

¹¹ Ilustrační obrázek

¹² Ilustrační obrázek

a barev. Tato varianta výroby je spíše teoretická, jelikož se jedná o velmi vzácné stroje, které nemají v současné době velkoformátové využití a nacházejí se na malém počtu míst na světě, tudíž používám průmyslově vyráběné vrstvy. Plexisklo jako alternativa pro spodní aplikaci jako podpůrný transparentní materiál. Plast, který lze použít ve venkovních aplikacích. Líbí se mi především pro své fyzikální vlastnosti. Je velmi odolný proti vlivům povětrnostních podmínek a nepříznivého počasí. Především se mi líbí pro to, jakým způsobem odolává negativním vlivům ultrafialového záření, které by mohlo mít špatný vliv na vizuální i mechanické vlastnosti plexiskla. Přirozeně se nabízí možnost využít mnohem přírodnějšího materiálu, kterým je sklo, bohužel sklo je značně náročnější na manipulaci, je náchylnější k znehodnocování a také finanční stránka není zanedbatelná. Vybral jsem si tedy plexisklo, které je zároveň odolné vůči UV záření, proto nevykazuje žádné vizuální změny, jako například tvorba prasklin způsobených napětím, blednutí povrchu plastu, žloutnutí plastu a vysoká propustnost světla. Dále je velmi odolné na křehnutí materiálu, má velmi nízký pokles pevnosti, elasticity a tvrdosti. Je velmi lehké na manipulaci a lze ho montovat či demontovat velmi snadno.

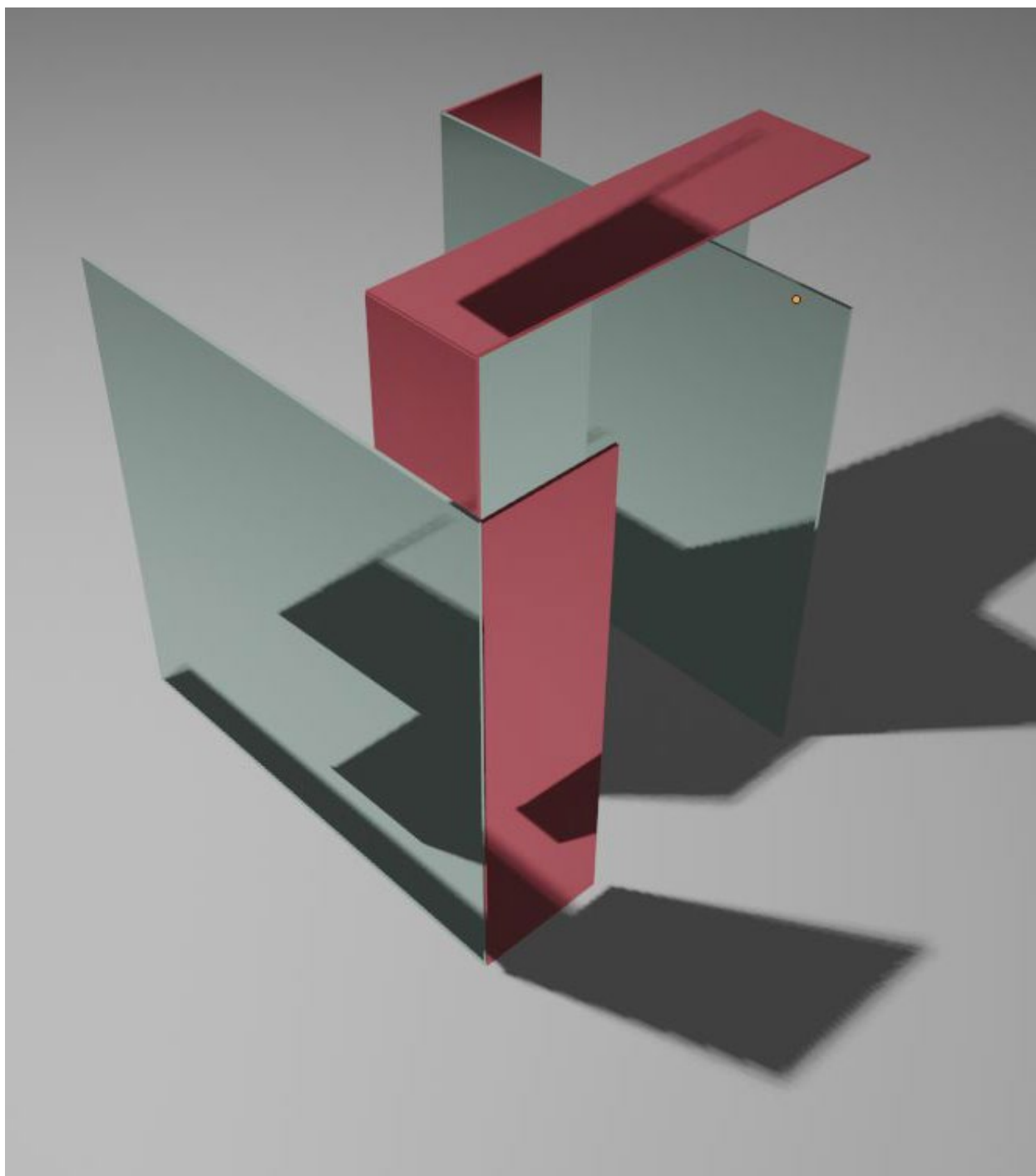
PRŮMYSLOVÉ VYUŽITÍ

Dichroický film je běžný produkt průmyslově vyráběný již několik let. Nicméně je velice zajímavé, jakým způsobem se využívá. Je určen především pro výlohy obchodních center a rozdělovací stěny v openspace kancelářích. Dá se dohledat i v několika prezentacích nadnárodních společností pro prezentaci nových produktů nebo designu stánků pro veletrhy. Dále se využívá pro výrobu šperků a v určitých formách se dá aplikovat i na drobné skleněné prvky, jako jsou vázy či sklenice. Dá se dohledat opravdu velké množství průmyslového i designerského využití. Například korporátní společnost 3M velmi často využívá tento produkt pro prezentaci a demonstraci nových produktů. Lze ho také spatřit jako výplň některých specializovaných dopravníků, jako jsou eskalátory či výtahy. Často lze také pozorovat záměnu s jinými druhy fólií, které vypadají stejně, ale jsou pouze jednobarevné či dvoubarevné. Nejčastěji se s tímto setkáváme při změně barvy v oknech či výlohách, nicméně seznámený pozorovatel dokáže tyto rozdíly odlišit a vidí je na první pohled. Tyto rozdíly jsou v transparentci, změně barev, odrazů barev a vytváření stínu jak na rubové straně, tak i na lícové straně.

ARCHITEKTURA A VEŘEJNÝ PROSTOR

Snaha o propojení veřejného prostoru s architekturou, kterou navrhují. Vytvářím instalaci na pomezí velkých formátů a objektů dostupných běžným pohledem. Snažím se přiblížit se nejblíže architektuře Larryho Bella. Především bych rád zmínil, že umělecké dílo na veřejném prostranství přináší veřejnosti stejné hodnoty, jako jakékoliv jiné umělecké dílo. Vybrané místo představuje zahrada oblastní galerie v Liberci, konkrétně prostor za depozitářem. Rozhodl jsem se dílo ukotvit přímo do zahrady zmíněného objektu, který je sám o sobě velmi zajímavý a členitý. Snažím se najít způsob, jakým místo obohatit a zkultivovat, souběžně ale také hledat řešení posílení identity veřejného prostranství. Relativně nově zrekonstruovaná budova, která je původně postavena v novorenesančním stylu jako lázně, nyní slouží jako galerie, ale i místo kulturních akcí a bod setkávání. Při konverzi v roce 2005

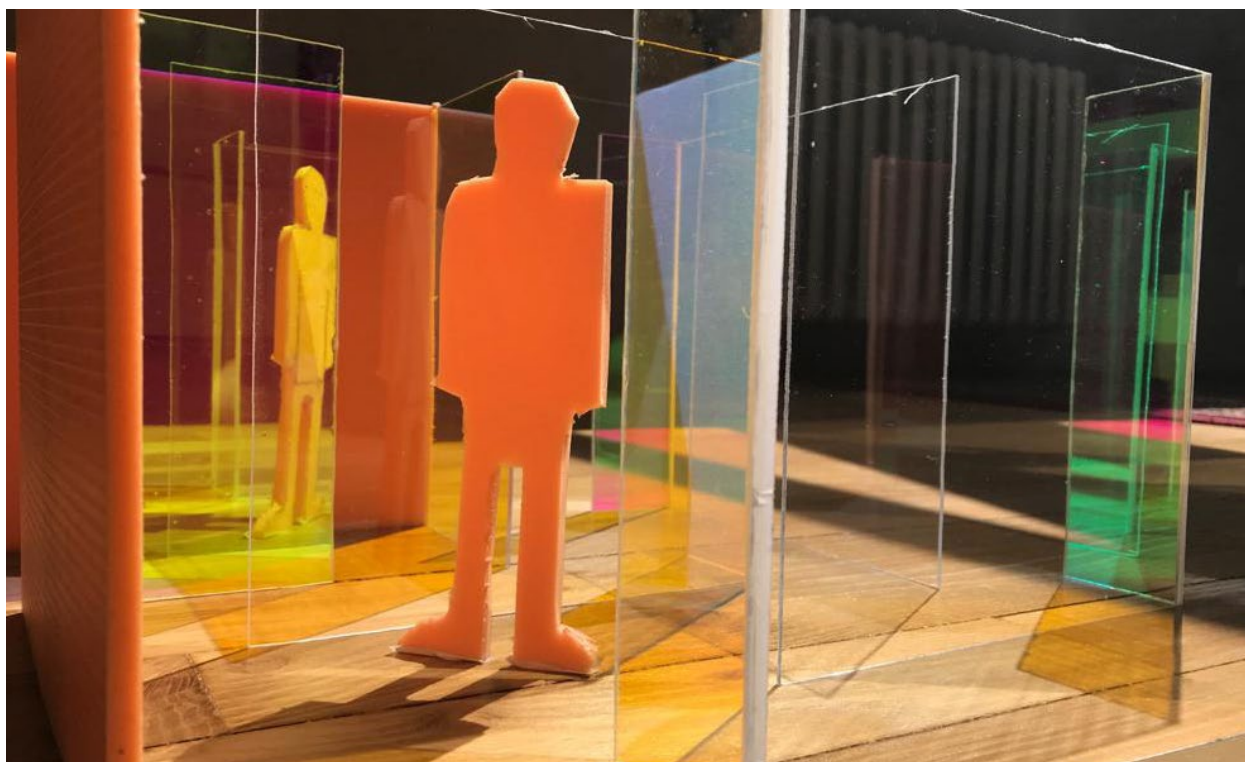
kanceláři Sial bylo toto místo doplněno o budovu depozitáře, jehož fasáda se skládá z eloxovaných hliníkových kazet s výrazným reliéfem. Depozitář je pravděpodobně největší dominantou napojenou přímo na oblastní galerii a zmiňuji se o něm především proto, že je jedním z nejviditelnějších prvků přímo ze zahrady. Estetická role mé instalace/objektu je částečně napojena na tuto budovu. Rozhodl jsem se prvky geometrie vnímat a přímo je zahrnout a aplikovat. Nejvíce vnímaným členem je pravděpodobně matematická pravoúhlost, která dává velké možnosti členění. To je i částečný aspekt finálního vzhledu objektu, stejně tak, jako vzájemné násobení zvyšuje celek na mnohem vizuálně větší a prostornější, než doopravdy je. Tím, že objekt vstupuje do prostoru fyzicky, dotváří konkrétní prostor pro vnímání vlivu užívání prostoru a prohlubování celkové atraktivity a posilování identity.

¹³ 3D model prostoru

¹⁴ Zahrada oblastní galerie v Liberci

¹⁵ Model pro velikost a test světla

Snažím se tedy vnímat jedinečnost prostaví a udávat místu originalitu tím, že se divák přímo u díla zastaví a má možnost vnímat hlubší prožitek. Koncentrace pozornosti diváka je tedy vnímána spíše jako inspirativní, naplňující ducha, povzbuzuje sociální kontext místa a nabízí možnost si vytvořit k místu i dílu hlubší vztah. Vytvářím svým způsobem obelisky a snažím se přiblížit jistým způsobem k historickým pomníkům a monumentům. Inspiroval jsem se například stonehenge, uskupením gebekli tepe nebo obelisky jako takovými. Neinspiroji se stavbou, ale uskupením.

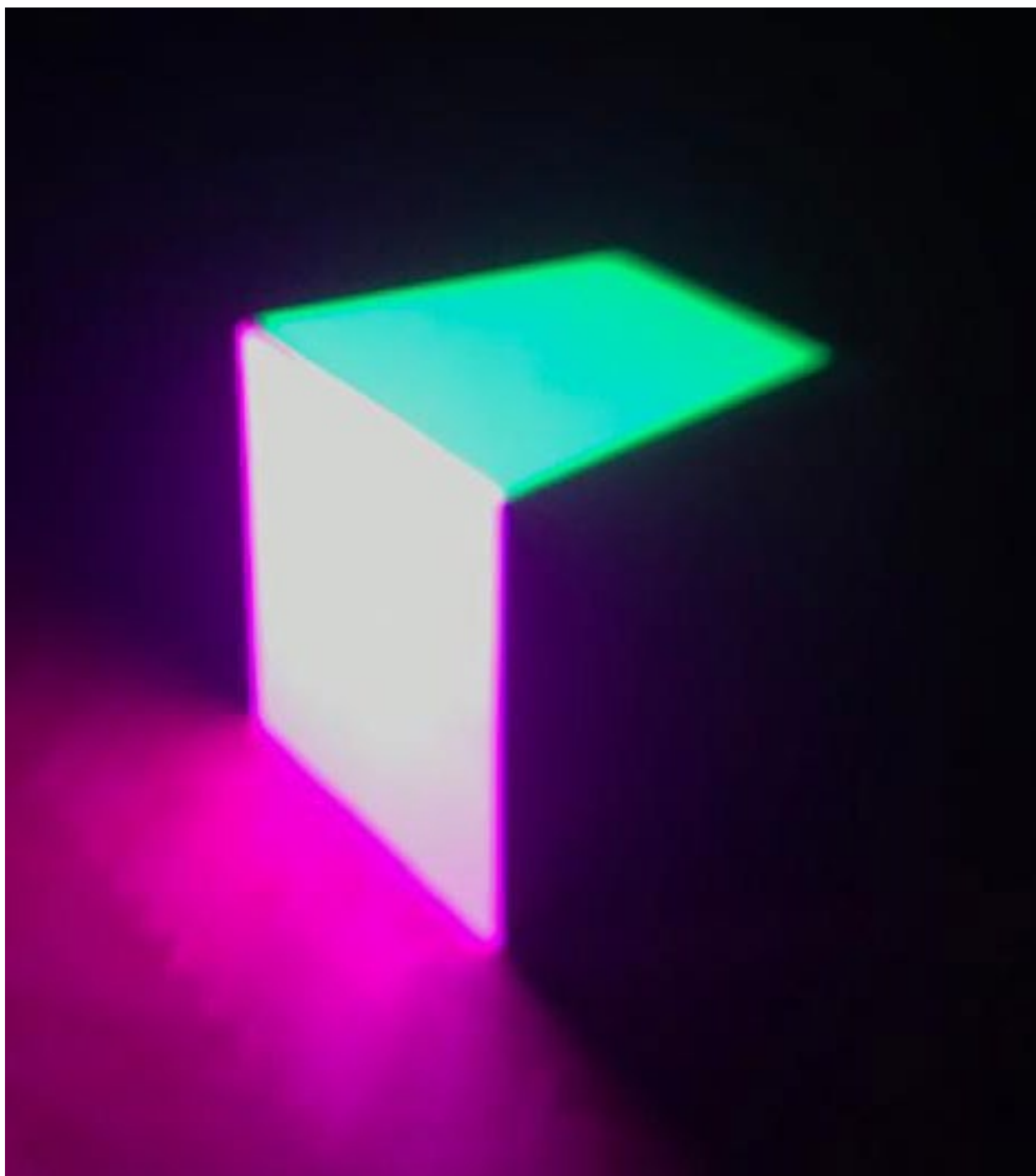
Tyto stavby měly několik významů od bodu setkání, místa pro uctívání božstva, případně dlouhodobě nevysvětlitelné významy. I přesto tato místa vytváří dlouhodobý zájem veřejnosti a vytváří magické místo, které povznáší a fascinuje napříč všemi generaci od minulosti až do současnosti. Snažím se této ideji aspoň přiblížit a reflektovat všechny tyto poznatky ve své instalaci. Vyrobuju vrstvy s různým indexem lomu. Výrobou lze dosáhnout řízeného množství vrstev a řízené tloušťky a díky tomu lze vyrobit materiál dle potřeby rozměrů a barev.

PROCES PRÁCE

Počátek mého podrobnějšího zkoumání začínalo již při bakalářském studiu, kde jsem se snažil hledat ideální zobrazení různých forem zobrazení dimenzionálních prostorů. Kombinace s optickými iluzemi a vrstvením jednoduchých tvarů a linek za pomoci buď jednoduchých minimalistických soch, nebo videoprojekcí. Tyto procesy postrádaly během bakalářského studia pouze množství barevného zobrazení a hlubší rozmanitost. Počátkem magisterského studia jsem se rozhodl pro zkoumání formy tvaru pomocí 3D softwaru Blender, kde jsem vytvářel reálnou videoprojekci, která náhodně putovala po stěnách určených k projekci a měla vytvářet dojem nestabilního objektu, který neustále mění tvar a na každé projekční stěně je vidět z jiné strany a hodně manipuluje s prostorem jako takovým. Bohužel tento efekt nakonec nepůsobil tak, jak jsem si představoval.

BARVA JAKO ILUZE

Dalším procesem bylo zkoumání barev jako stálé neměnicí se formy, kterou jsem aplikoval na objekt, který se transformoval v zdánlivě absolutní tmě. Zajímalo mě především, zda je možné dosáhnout manipulace prostředí a divákova vědomí za pomoci základních geometrických těles, které jsou osvětleny tak, aby vypadaly jako zcela jiná geometrická tělesa. Zájem o základní geometrii vychází z předchozích let bakalářského studia, kde jsem neustále pracoval se základní geometrií, jako jsou linie, kruh, trojúhelník, čtverec a někdy i víceúhelníkové obrazce. (viz. OD str. 72-75)

¹⁶ Plocha jako iluze, 2020

PŘIROZENÝ PROCES

Uchýlil jsem se tedy k změně formy a hledání nekonečných prostorů pomocí fyzických soch, které budou reprezentovány jiným způsobem. Najít ideální materiál, který bude dostatečně reflektovat a reprezentovat mé zkoumání, se stává hlavním tématem a dostává se tedy k prioritě číslo jedna. V té době jsem narazil na materiál, který je samolepicí holografní fólií, která má sama o sobě velmi zajímavé vlastnosti. Sám o sobě je tento materiál běžně dostupným

materiálem, se kterým nelze ve velkých formátech a bez předchozích zkušeností pracovat bez menších problémů. Tím se velice komplikuje celý proces práce a přivádí mě to k další možné variantě zkoumání. Podobně jako rumunský sochař Constantin Brancusi či americký umělec Richard Serra, kteří k materiálu přistupovali jako k jednomu z hlavních aspektů jejich soch, a povrch byl opracovaný neuvěřitelným způsobem. Buď velice dokonale vyleštěný, nebo naopak velmi surový, nicméně velmi důležitý prvek.

¹⁷ HoloWall, 2021

¹⁸ HoloWall, 2021

Nabízí se tedy možnost tento materiál využít jako více zmíněný příklad a povrch nechat opracovat návštěvníky této instalace. Je tedy varianta pracovat s tímto jako s pomyslnou snahou o vytvoření minimalistického dojmu s přesahem do velkoformátových soch. Rozpínavost a rozmanitost prostoru není v rozporu s jednoduchostí a zajímavou integritou jednotlivých ploch. Hledám

zajímavý moment, úsek času nebo prostoru, střed setkání i zdánlivě vzdáleného místa, které lze pozorovat vzhledem k materiálu v plochách a záhybech mého díla. Jak najít rovnováhu mezi absurdní jednoduchostí a složitostí zobrazení mého zkoumání. Zobrazuji zde místa jako nekonečný prostor, světelné bludiště a pomíjivost času. (viz. OD str. 76–83)

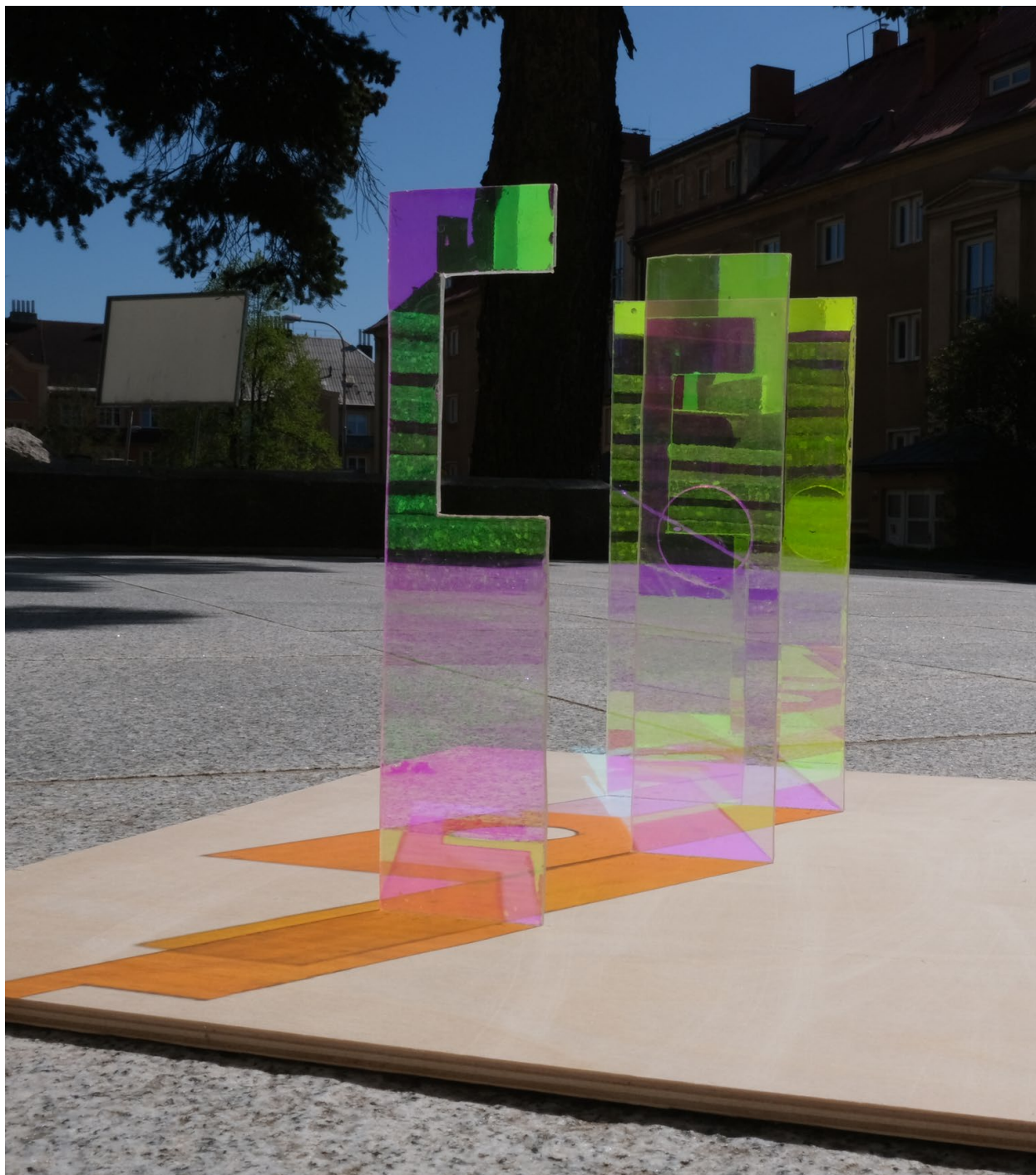
FINÁLNÍ CESTA

Konečně se tedy dostávám k finálnímu hledání a zkoumání toho, jaké hranice lze najít. Po prozkoumání všech možných cest a přístupů jsem dospěl k závěru. Vytvořit minimalistické dílo s přesahem do velkých formátů, které bude umístěno do veřejného prostoru.

Materiál je brán jako prvek prvního střetnutí, a tudíž jsem musel prozkoumat podrobněji trh. Posléze jsem našel materiál, který splňuje všechna zmíněná zkoumání a ideálně potrhne celou koncepci práce. Dichroická fólie, ten materiál, který jsem v úvodu druhého ročníku magisterského studia začal podrobněji zkoumat, nabízel hned několik otázek. Dostupnost materiálu, byla první otázkou. Udělal jsem základní rešerši trhu a našel jsem pouze jednu vyrábějící firmu se zastoupením na českém trhu. Jedná se o nadnárodní společnost 3M, která bohužel nenabízí možnost maloobchodního trhu. Společnost se v první řadě zabývá prodejem různých druhů zboží od lepidel až po optické filmy. Kontaktování této společnosti nemělo bohužel velký úspěch, a proto jsem se uchýlil ke kontaktování přímého obchodního distributora pro český trh. Tím byla společnost IGEPA. Zabývá se především prodejem papírů a různých druhů folií. Zde jsem se již setkal s komunikací a dostal jsem i konkrétní cenovou nabídku, která změnila celý přístup

k vytvoření návrhu na finální sochu. Ale cena byla natolik vysoká, že jsem se rozhodl oslovit ještě menší firmy, které nemají, bohužel, přístup k přímému prodeji fólie, ale pracují s polepy interiérových skel a různých druhů polykarbonátu či plexiskel. Menší společnosti jsou výhodou v možnosti oslovení i jiných zahraničních výrobců, kteří dodávají v menších formátech a s možností přímého formátování materiálu a mohou dávat k dispozici vzorky pro další zkoumání. Dále jsem pracoval s variantou objednávky z některých mimoevropských portálů pro málonákladový prodej, bohužel po získání vzorků neoriginálního zboží jsem usoudil, že tyto nemají zdaleka tak perfektní fyzikální vlastnosti jako výše zmíněné originály. Dále jsem komunikoval s jedním německým výrobcem, kde jsem dostal k porovnání vzorky. Po porovnání vzorků se nabízela pouze jediná možnost, a to vrátit se k původnímu materiálu od původního výrobce a akceptovat cenovou nákladnost.

Přizpůsobit se ceně znamenalo přizpůsobit se i velikosti díla, tudíž začalo podrobné zkoumání vzorků. Jaké jsou limity světelnosti, ochranné vlastnosti či pružnost nebo pevnost. Kontaktoval jsem tedy jednoho studenta, který se zabývá fyzikou a optikou z Technické univerzity v Liberci. Tento student mně pouze potvrzoval či vyvracel mé pozorování

¹⁹ HoloWall, 2021

a nadále jsem s ním konzultoval fyzikální vlastnosti daného materiálu. Podrobněji popisují vlastnosti dichroické fólie v části o materiálu. Dále bylo třeba vyřešit aplikaci fólie na vybraný materiál. Jelikož se nejedná o pevně stojící materiál, ale o měkkou strukturu, bylo třeba vybrat správný podkladový povrch, na který se fólie bude aplikovat, abych dosáhl pevně ukotvených ploch pro prezentaci a dojem stabilní sochy. Vybral jsem v základu dva materiály, kterými jsou plexisklo a sklo. O těchto materiálech se dále rozepisují v kapitole o materiálu, kde přesně popisují, proč jsou tyto materiály tak důležité a jaké mají vlastnosti. Po všech konzultacích a finálním zkoumání jsem se mohl plně opřít do celé architektury objektu a přizpůsobení pro veřejný prostor. Existují dva způsoby, jak aplikovat dichroickou fólii na povrch. První způsob je pomocí válcového stroje, který pracuje pomocí (na principu) dvou válců umístěných k sobě kolmo, a tak vytváří mezi sebou prostor k postupné aplikaci. Druhý způsob je ruční nanášení, kde je podkladový materiál navlhčený

speciálním přípravkem a po aplikaci jsou z něj vytlačovány vzduchové kapsy a zbytky kapaliny. Já se rozhodl pro první způsob, který dává nezkušeným lidem větší jistotu, na druhou stranu zde je prostor i pro drobné nedostatky a zbytky prachu usazených na strojovém válci. Lze zde také pozorovat zbytky prachu usazených na samolepící vrstvě dichroické folie. Předpokládám, že v rozměrech mnou určených pro instalaci, se zde tyto nedokonalosti schovají a nijak neovlivní celkový dojem.

Architektura je posledním důležitým krokem před finální realizací. Na základě všech informací jsem se rozhodl pro zpracování reálného objektu, který má přesah i do interaktivní instalace na základě materiálových vlastností a své vlastní velikosti. Vytvořením velkého plošného objektu, který je postavený ve vertikální poloze k zemi, nastává hned několik problémových momentů. První je velikost a ukotvení celé instalace a druhá povětrnostní a jiné okolní podmínky. (viz. OD str. 84–103)

²⁰ HoloWall, 2021

INSTALACE

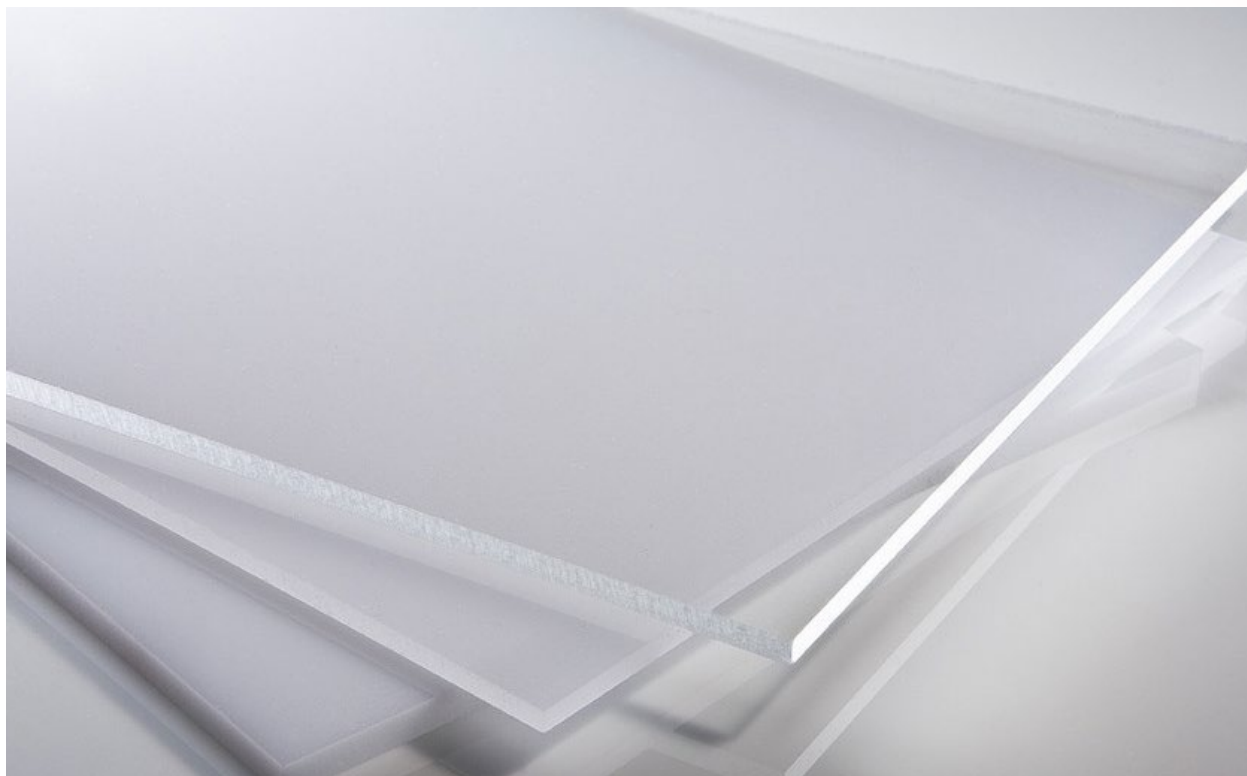
Vzhledem k velikosti, která se pohybuje na jednu plochu od 2 metrů na výšku a zhruba 1 metru na šířku, nebylo lehké vymyslet realizaci. Tato velikost přináší celou řadu problémů s uchopením, bezpečností a estetičností. Zvolil jsem tedy způsob kotvení do země pomocí závitových tyčí typu U, které jsou velice pevné a mají obrovskou nosnost. Tyto tyče se ukotví do země pomocí samozavrtávacích vrutů, které jsou lehké na instalaci i demontáž. Nejsou tedy tak náročné jako vruty do betonu či do jiných pevných materiálů. Ukotvení samotných desek, na kterých bude aplikována fólie, bude podpořeno dřevěnými kolíčky vloženými přímo do profilu tyče za účelem

podpoření pevnosti a (stability konstrukce). Celé toto bude spojeno šroubem do dřeva a zabezpečeno maticí na druhé straně skrze závitovou tyč a desku, na které bude aplikována fólie.

Samotné desky budou formátovány dodavatelem a upravovány vodním paprskem, který zajistí nepoškození a znehodnocení materiálu. Budou zde vytvářeny geometrické průhledy ve tvarech klasického kruhu, obdélníku, čtverce nebo trojúhelníku, vše v závislosti na finálním vzhledu a estetice samotného objektu a prostředí. Budou vždy vybírány v závislosti na okolním prostředí. Samotnou instalaci provedu sám jako demonstraci jednoduchosti zvolených principů.

²¹ Závitový vrut

²² Plexisklo

03 ZÁVĚR

ZÁVĚR

Na závěr mohu říci, že proces práce byl mnohem náročnější a složitější, především na organizaci, kompletaci a komunikaci. Snaha o vytvoření sochařského objektu, ke kterému jsem směřoval od samého začátku, dopadla nad mé očekávání a s výslednou formou jsem nad míru spokojen. Postupné kroky mne pravděpodobně dovedly k řešení, které jsem navrhoval již od začátku, nicméně dokazuje to, že je třeba postupným progresem dojít k nejlepšímu a nejelegantnějšímu řešení i za cenu zdánlivě promarněného času při pokusech a testech.

Modelové zkoušky byly pro mě asi největší novinkou, protože doposud jsem pracoval spíše na principu „na první dobrou“. Pochopil jsem, jakou významnou roli může hrát zmenšený model, podle kterého se dá pochopit problematiku mnohem příkladněji a dá se zde pozorovat přesah a posun od minulé zkoušky. Ačkoliv se

to může zdát jako nepodstatný a všem známý fakt, u mě hrál asi nejdůležitější roli. Zkoumání materiálu, fyzikálních a optických principů je dalším zdrojem nové zkušenosti. Doposud jsem přímo nekonfrotoval žádné hlubší vědecké problematiky, proto je zde patrná má nezkušenost, nicméně věřím, že je vše zcela přehledné a pochopitelné.

Snažím se vnímat pojmy, jako jsou čas, prostředí, světlo, stín, pohyb, změna, okamžik, tvar, povrch, pohled, atmosféra, nálada, tajemství, vřelý, chladný, slunce a barva. Všechny tyto pojmy jsem se snažil vzít v potaz a k tomu mi velmi pomohla i kniha: Subjektivní encyklopedie od Richarda Loskota a studia UAll, ve spolupráci s Janem Rakem a Barborou Ciprovou. Se všemi pojmy jsem figuroval(pracoval) a hledal, jakým způsobem koordinuji(jsou v souladu) s mojí prací i navzájem mezi sebou.

RESUMÉ

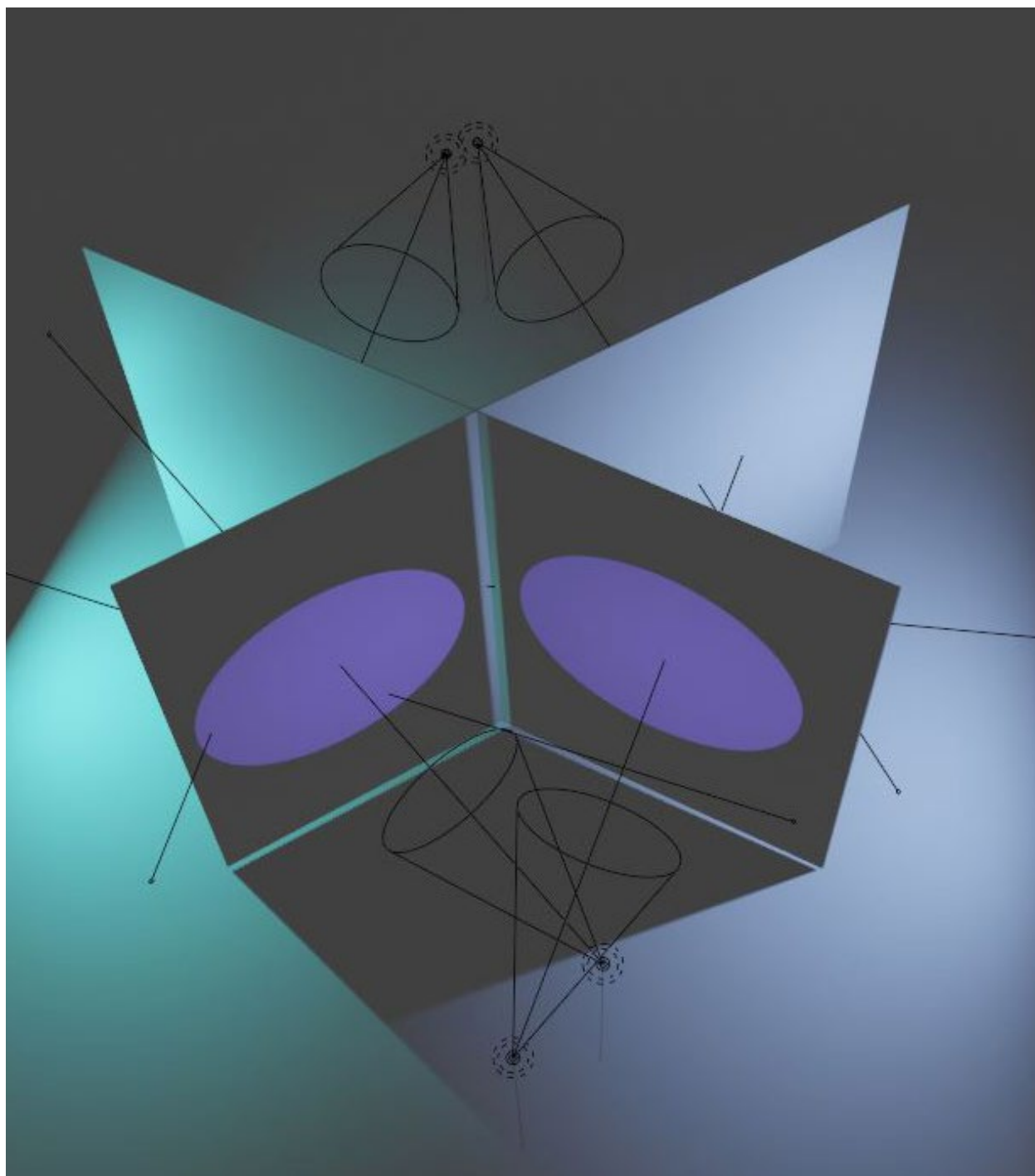
Věřím, že jsem do této problematiky vnesl nádech pro dlouhodobé zkoumání a věřím, že by se na mé práci dalo postavit několik dalších objektů a instalací. Nesnažím se srovnávat nebo vyvolávat sebehodnocení, nicméně dlouhodobé sledování přineslo mnoho zajímavých poznatků o materiálu, problematice s proměnlivostí času a pomíjivostí prostoru. Bez odborných textů bych bohužel s mými znalostmi fyziky a optiky nebyl schopen dosáhnout čistého zobrazení a finální prezentace. Nadále se v problematice lze věnovat prostoru jako takovému a více zkoumat architekturu objektu. Věřím, že dílo lze dále rozebírat a je možné ho aplikovat i do odlišných prostorů, což dílo tvoří nezávislé a velmi přizpůsobivé. Jediným záporem se může zdát finanční nákladnost jednotlivých materiálů, se kterými pracuji, nicméně bych byl nerad, kdyby se na tuto možnost nahlíželo jako na neřešitelný problém. Jedná se pouze o moji představu z dlouhodobého měřítka, pokud by se cokoli

poškodilo či znehodnotilo, nefunguje zde ve většině případů oprava ze dne na den. Nejedná se o problém, který by nebyl zcela běžný v umělecké sféře a často se tato problematika diskutuje a hledá se řešení jiných dostupnějších materiálů. Bohužel doba stále nenabízí možnosti, které by více vyhovovaly. Nabízejí se také možnosti, jakým způsobem lze vnímat a manipulovat prostředím, emocemi a teoreticky pracovat s náladou pozorovatele. Vše je vystaveno možnostem a rozhodně nelze říci, že se tímto dveře zavírají. Lze uvažovat nad další manipulací prostoru, např. aplikování jako výplně mozaikových skel či vitrážových oken, přizpůsobení materiálu vnitřním prostorům a hledání řešení z filozofického pohledu. Můžeme zaměřovat materiály, na které se fólie aplikuje, případně zkoumat její využití bez aplikace na podpůrné materiály. Nabízí se také možnost hledat kombinaci polopropustných, mléčných či pískovaných materiálů a jejich reakcí na propustnost světla.

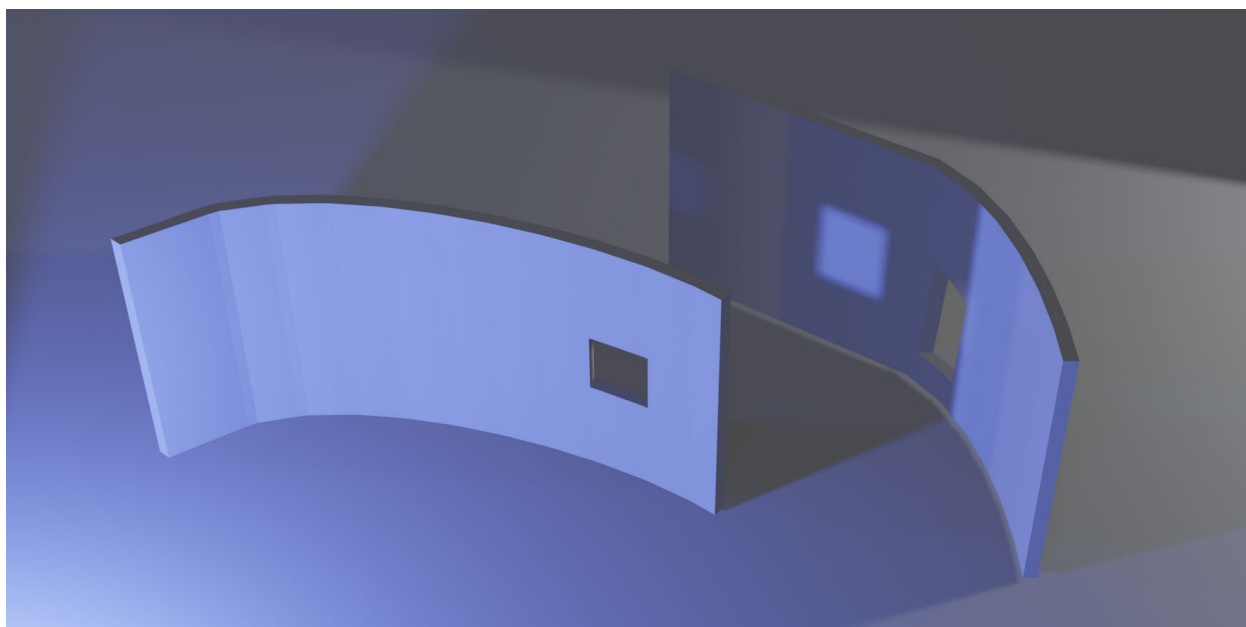
04 OBRAZOVÁ DOKUMENTACE

OBRAZOVÁ DOKUMENTACE

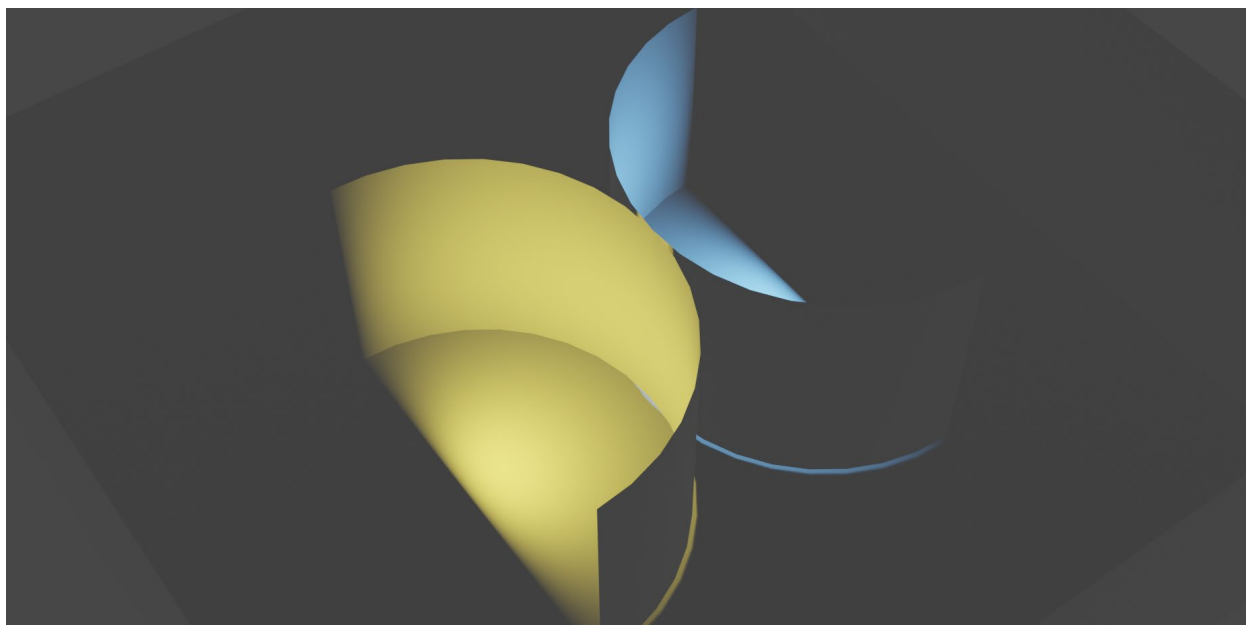
V obrazové dokumentaci shrnuji celé portfolium skic, plánů, obrazů a vizualizací, které jsem během tvorby diplomové práce využíval nebo jsem je používal v minulosti, ke svému zkoumání. Obrazy jdou chronologicky za sebou a odkazují na jednotlivé problematiky.

²³ 3D model, 2020

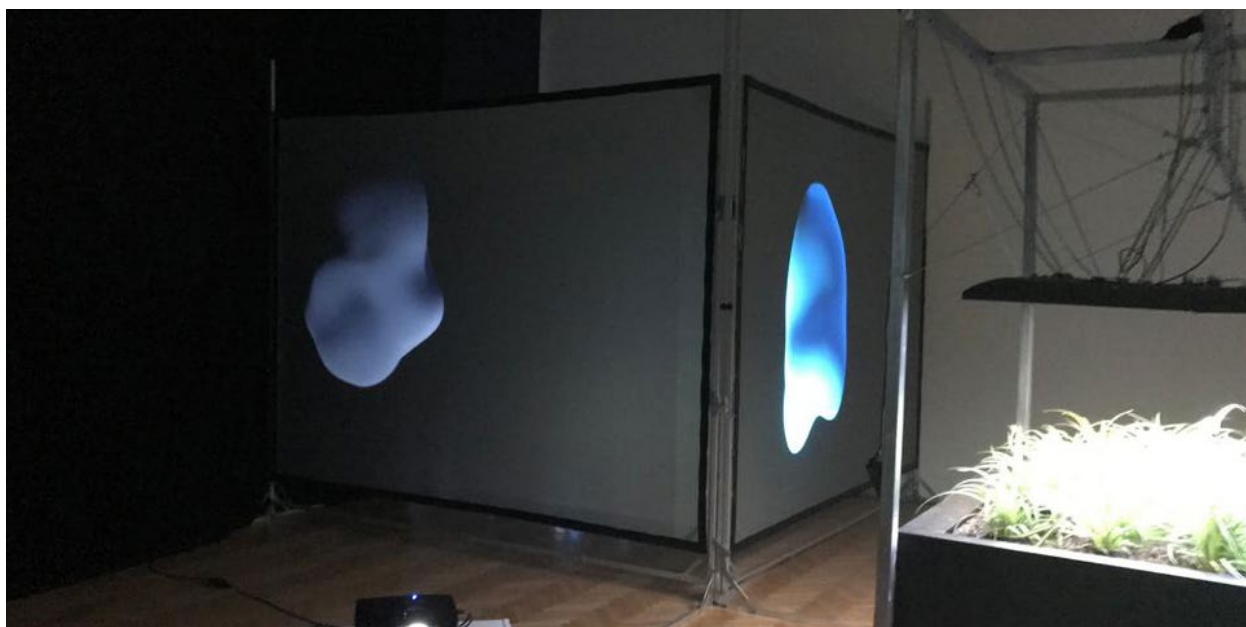
²⁴ 3D model, 2020

²⁵ 3D model, 2020

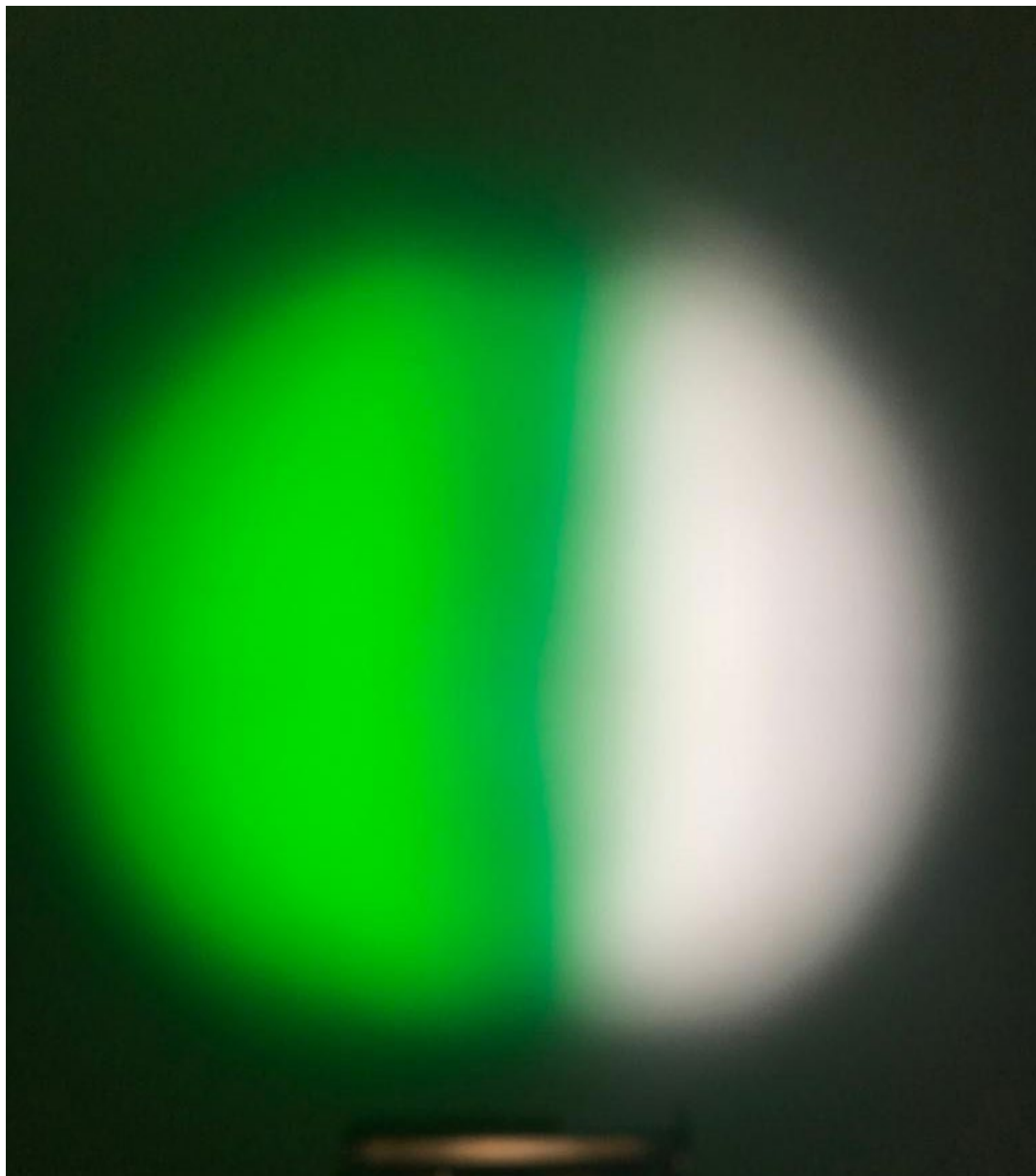
²⁶ Instalace, pohyb uvnitř plochy, 2020

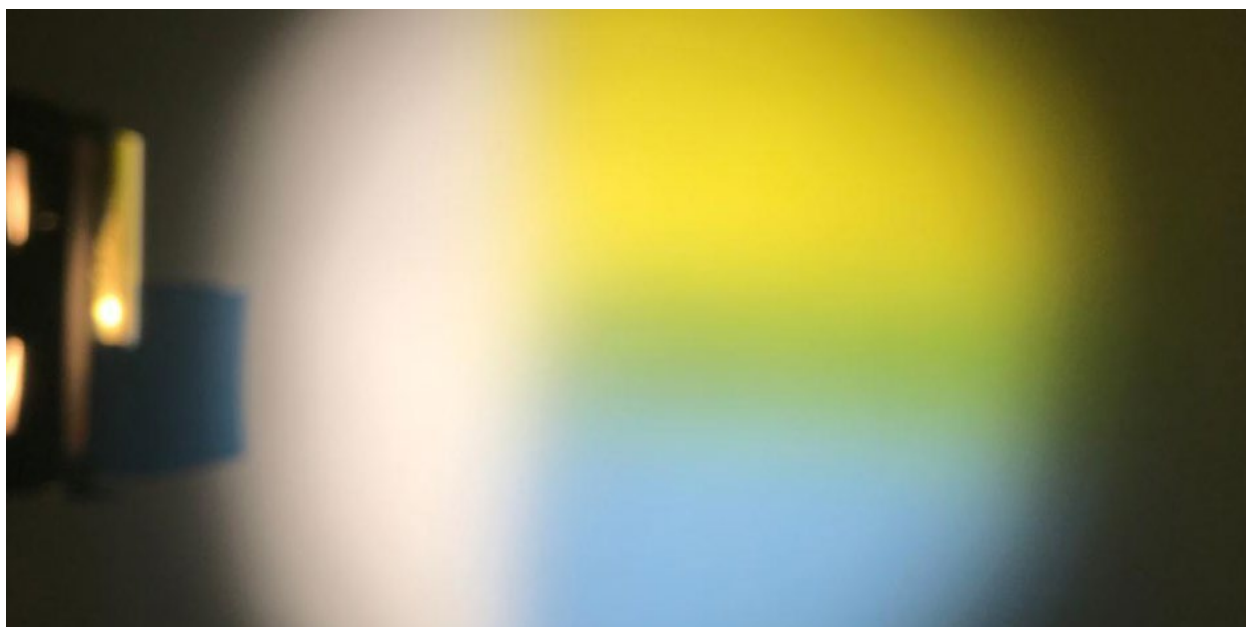
⁰⁵ Instalace, pohyb uvnitř plochy, 2020

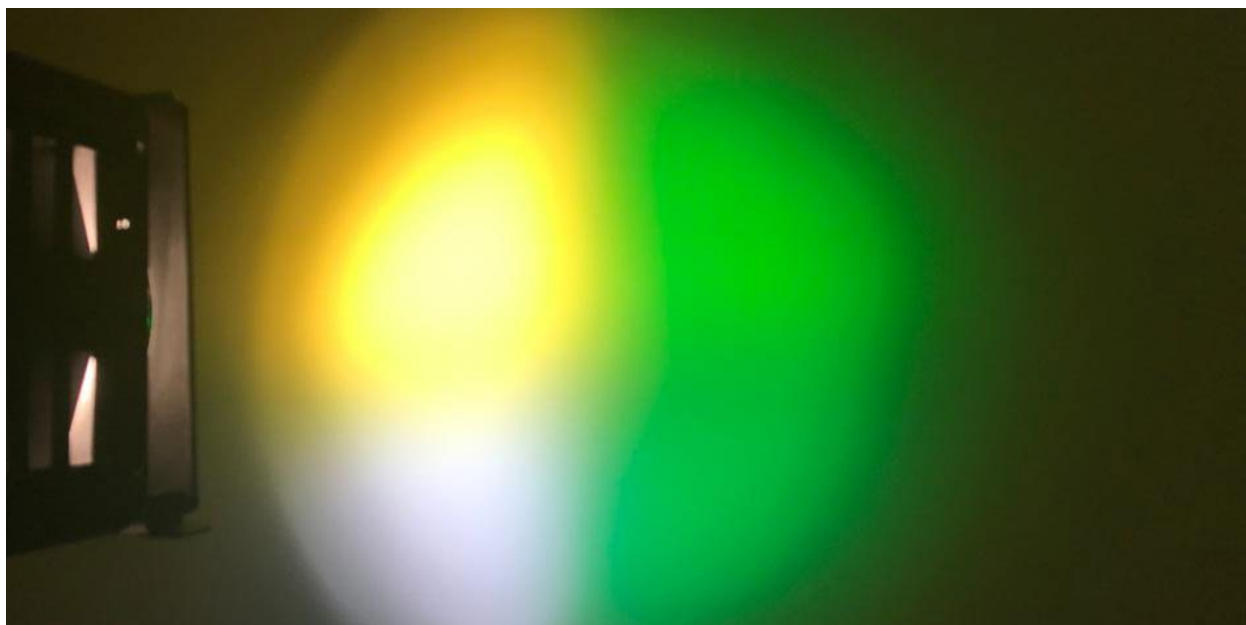
²⁷ Instalace, pohyb uvnitř plochy, 2020

²⁸ Test světlo, 2021

²⁹ Test světlo, 2021

³⁰ Test světlo, 2021

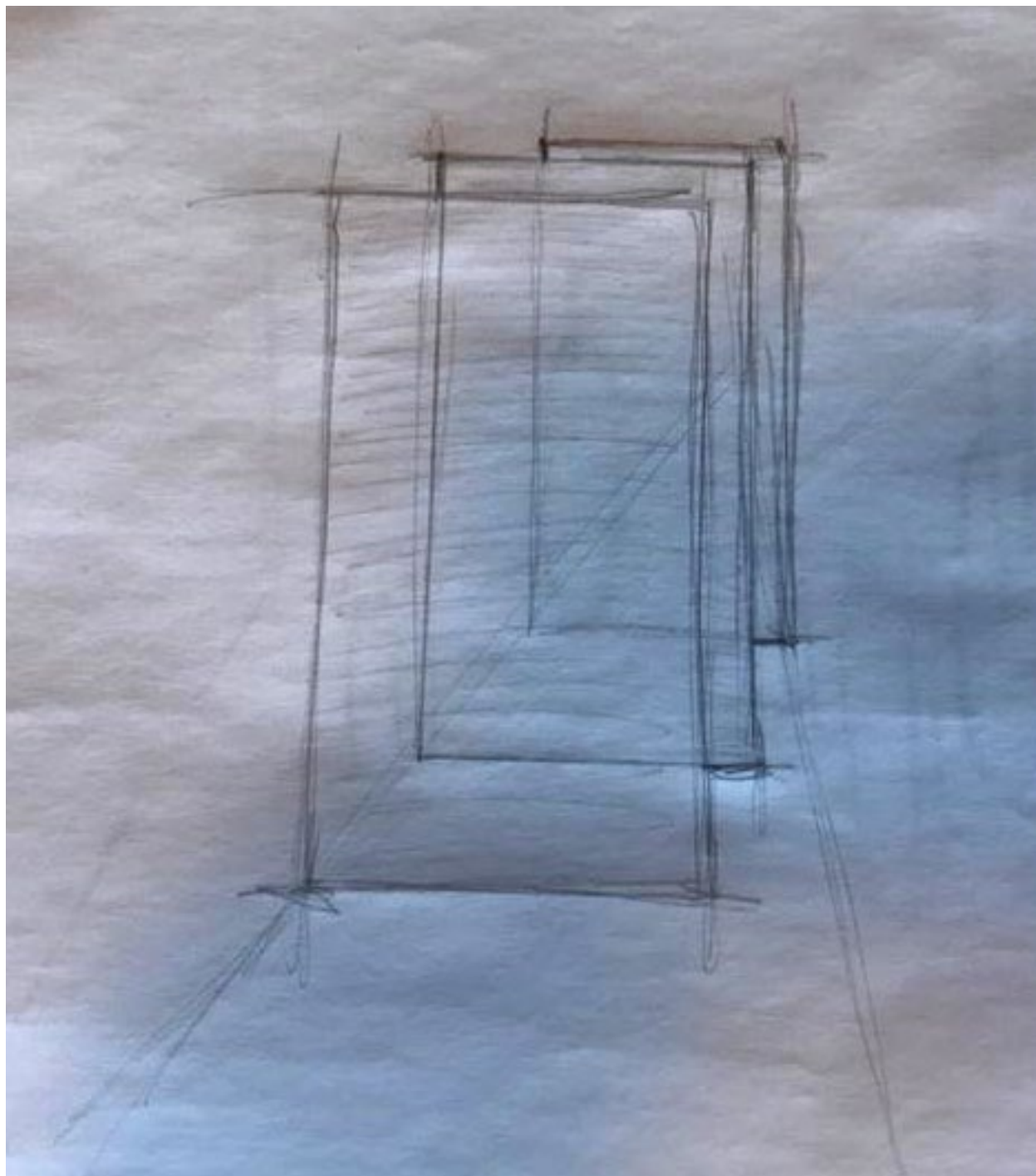
³¹ Plocha jako iluze, 2020

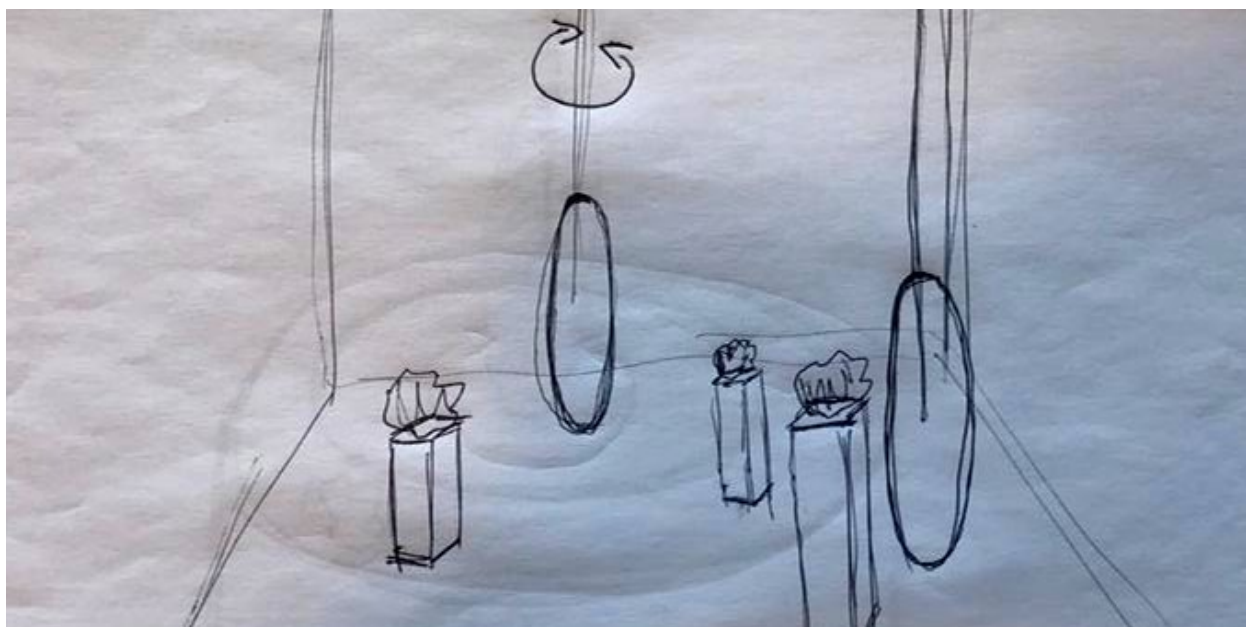
³² Plocha jako iluze, 2020

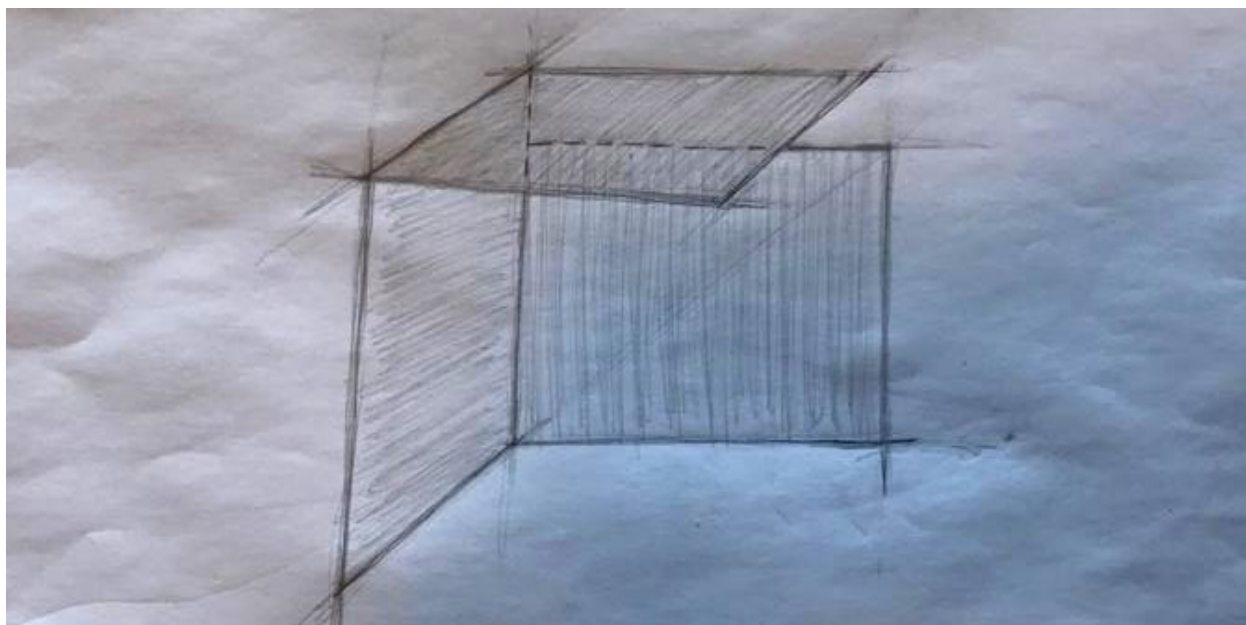
³³ Plocha jako iluze, 2020

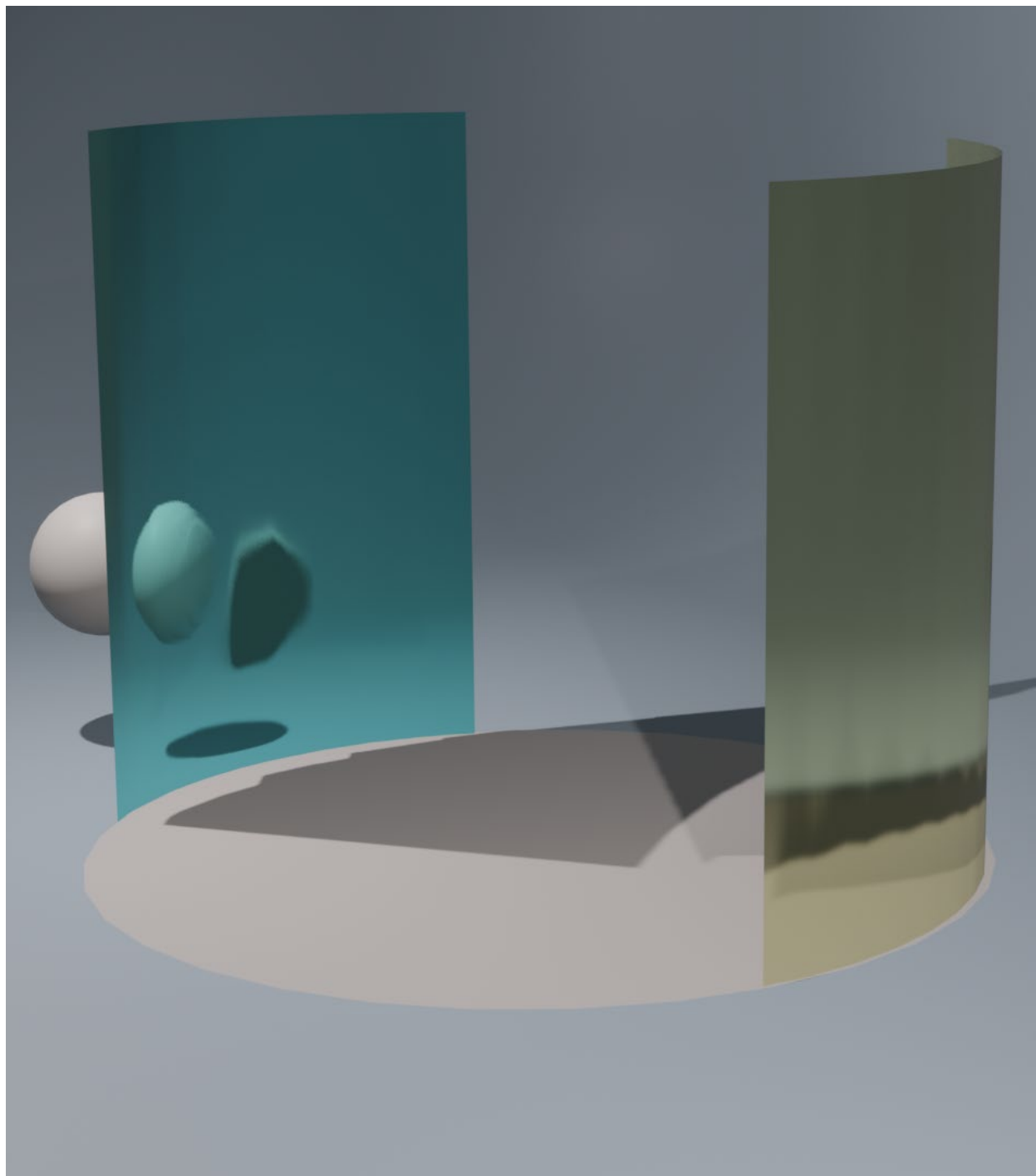
³⁴ Skica, 2020

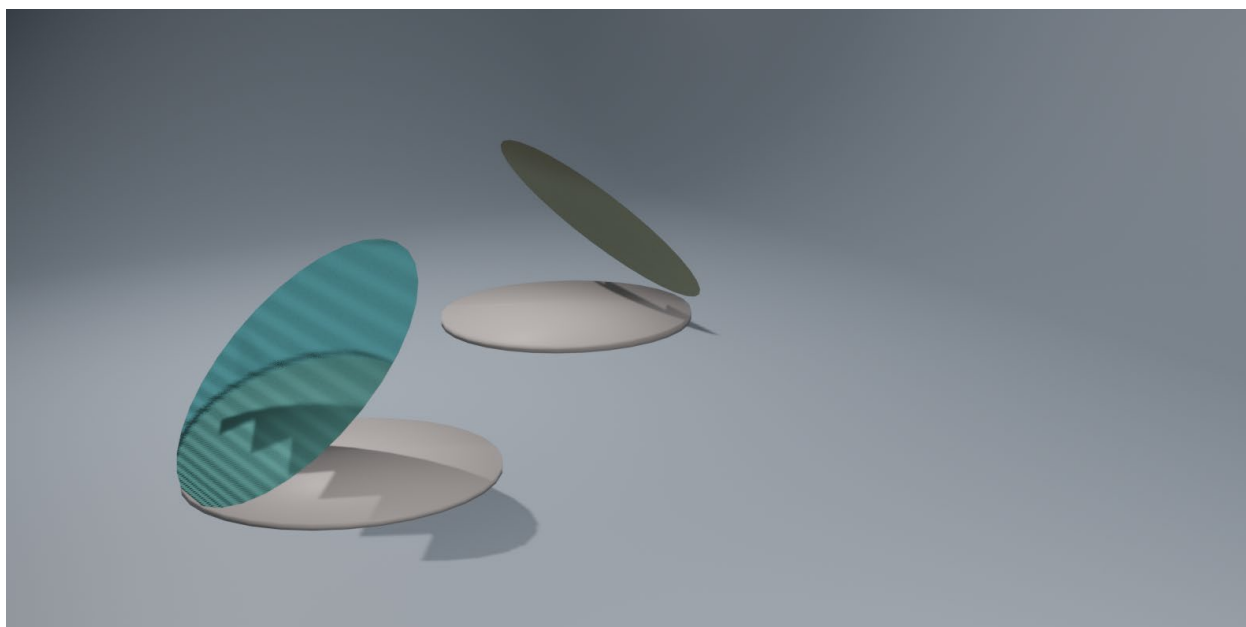
³⁵ Skica, 2020

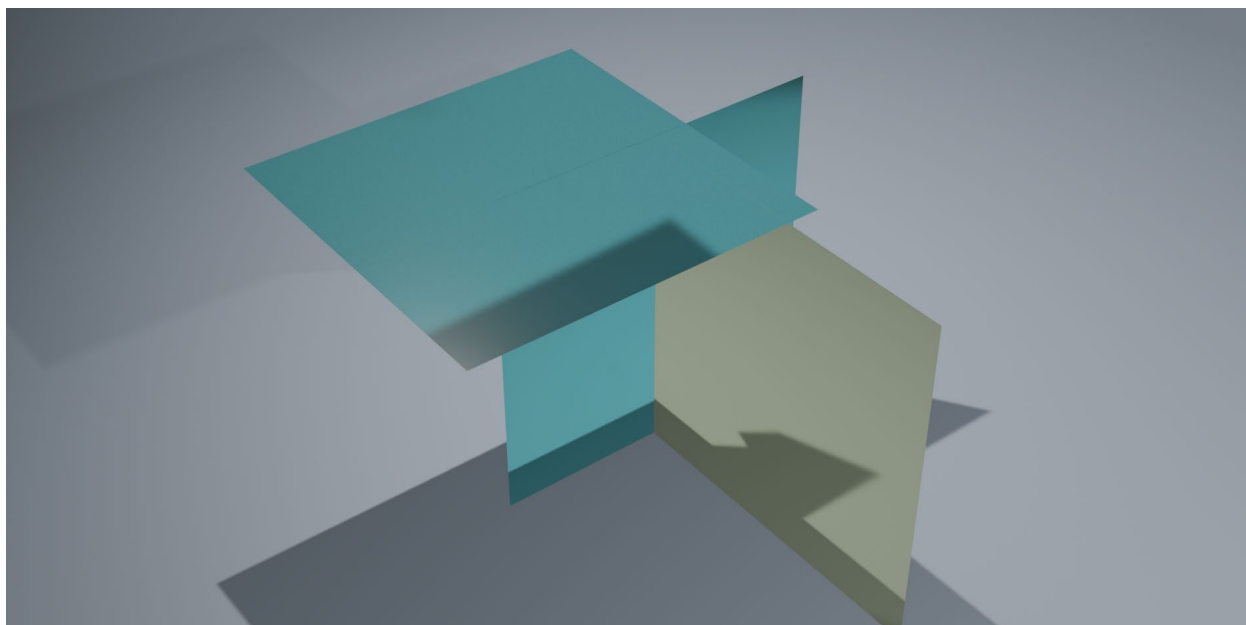
³⁶ Skica, 2020

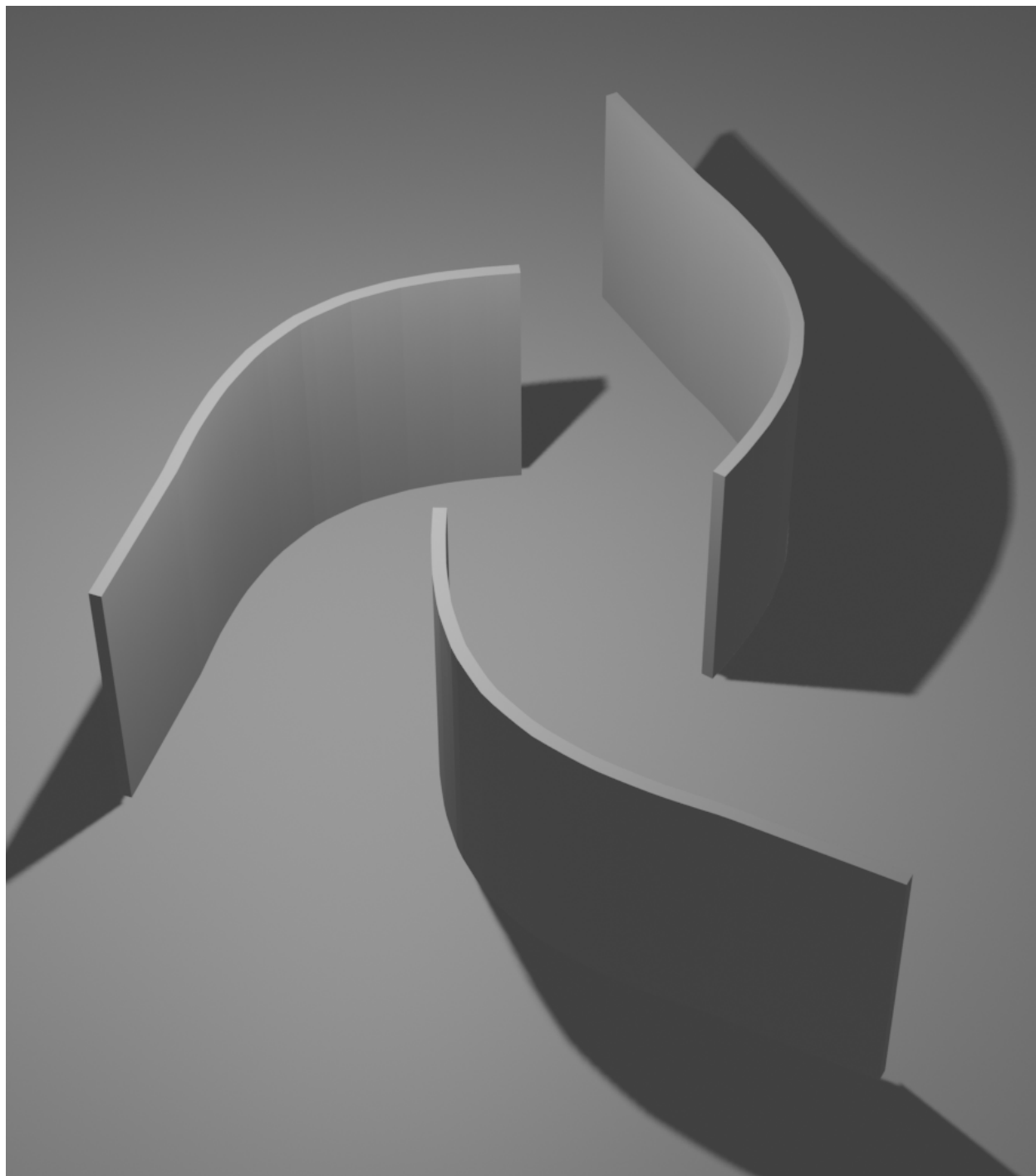
³⁷ 3D model, 2020

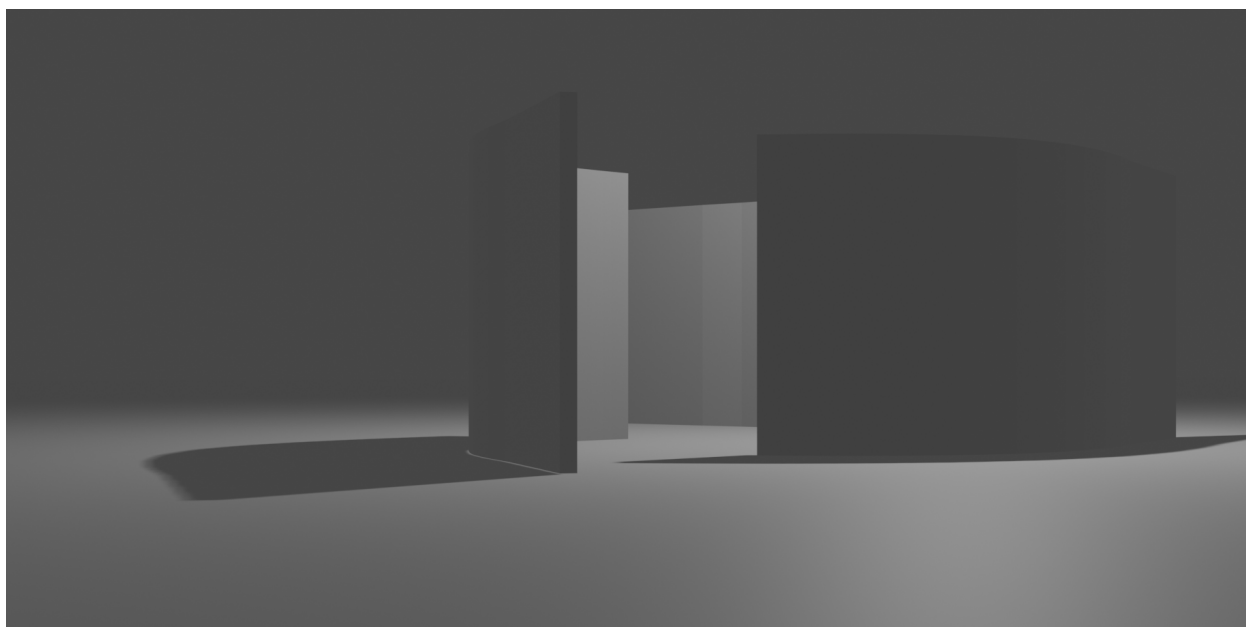
³⁸ 3D model, 2020

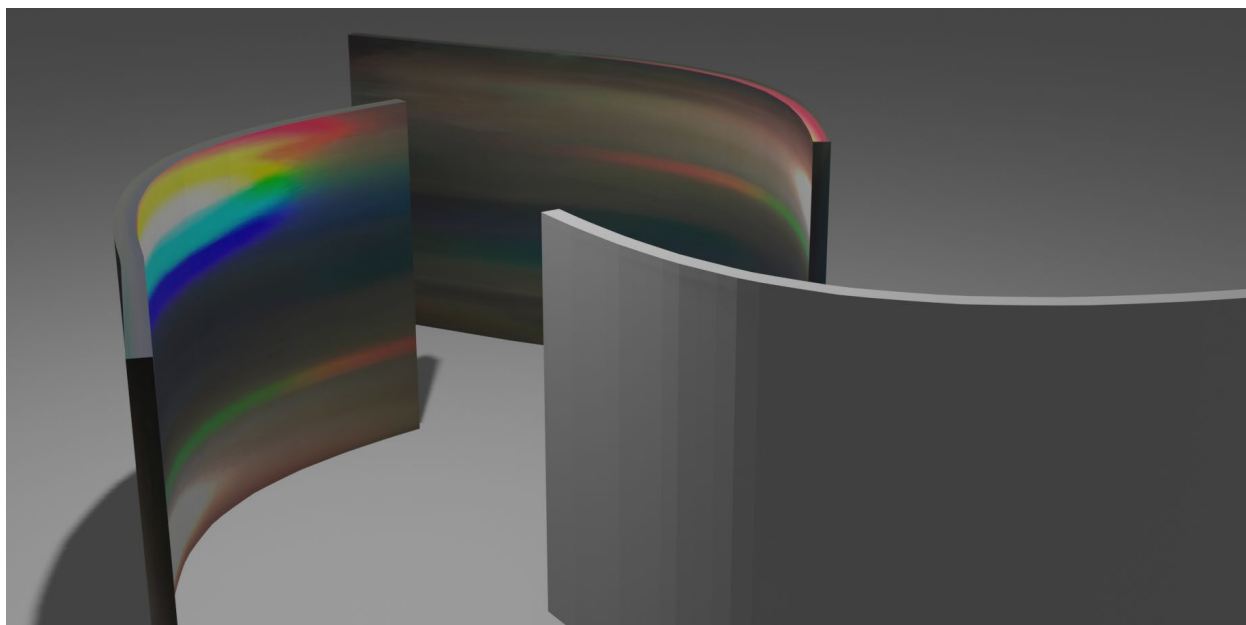
³⁹ 3D model, 2020

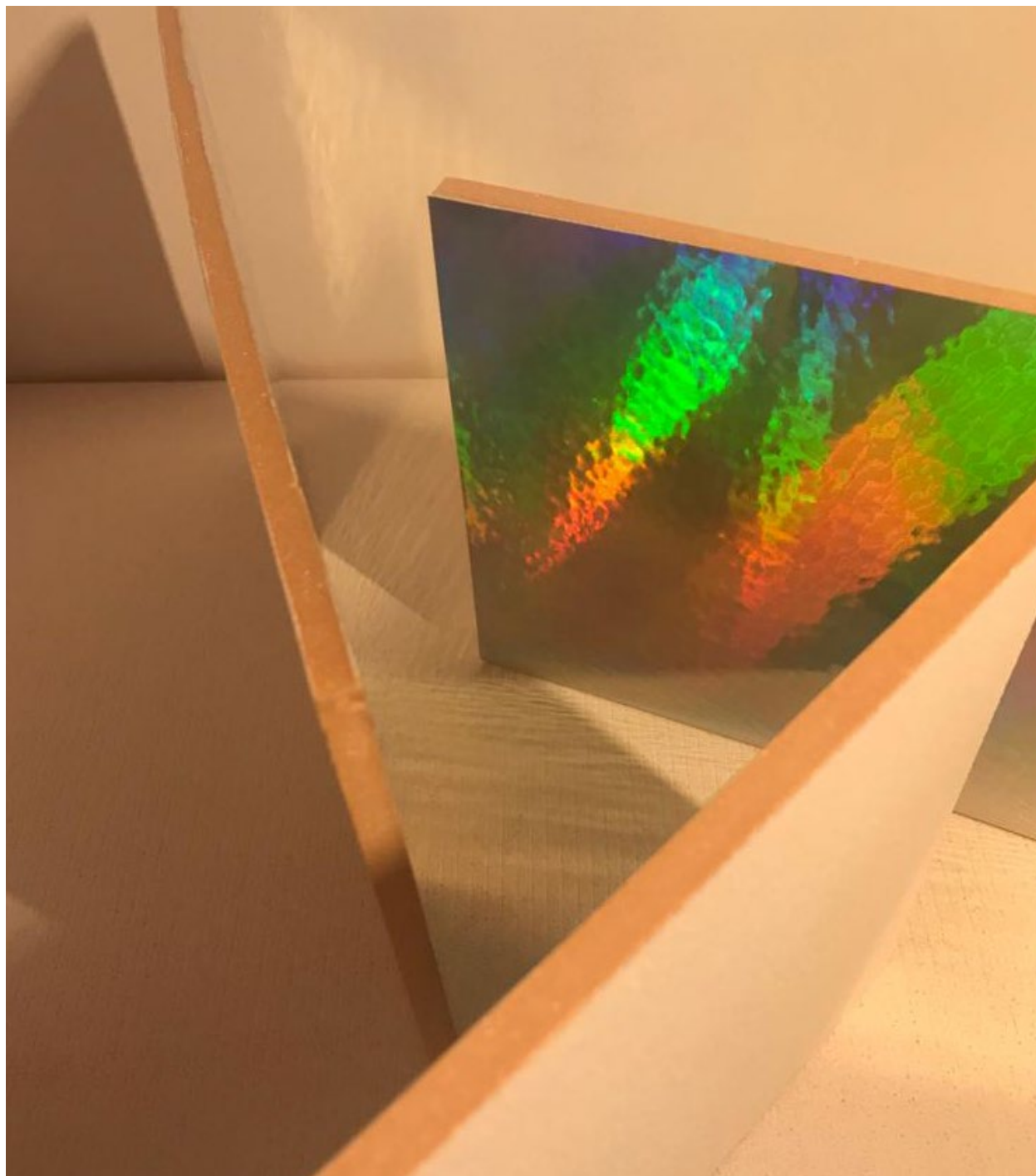
⁴⁰ 3D model, 2020

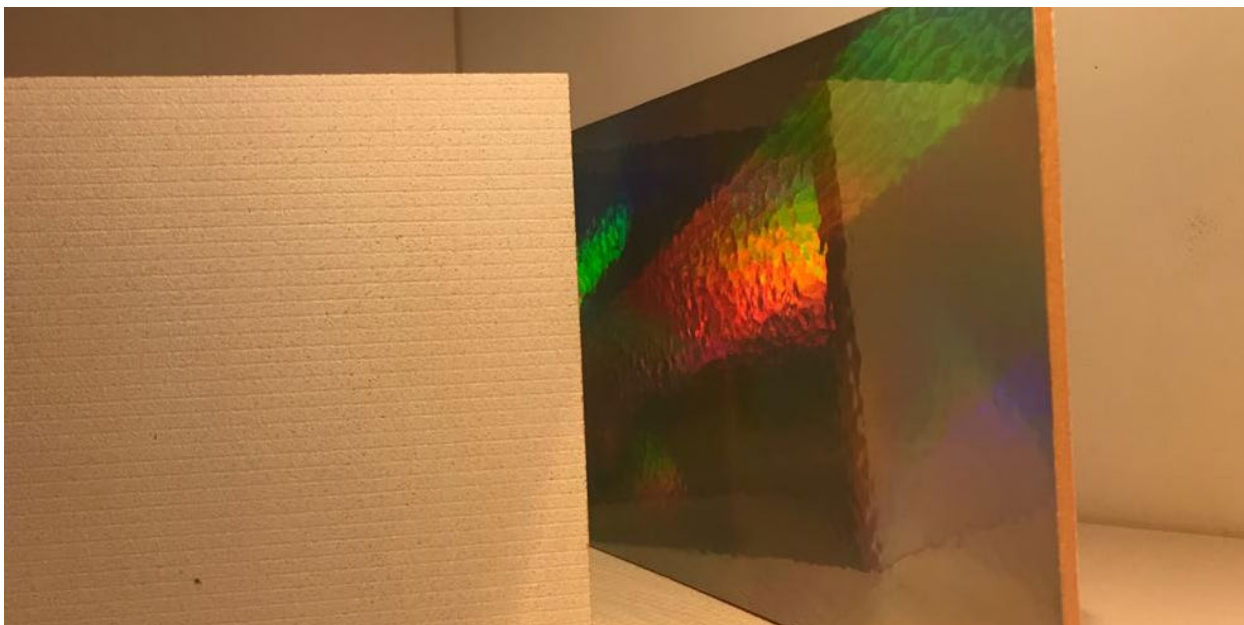
⁴¹ 3D model, 2020

⁴² 3D model, 2020

⁴³ Model 1:20, 2020

⁴⁴ Model 1:20, 2020

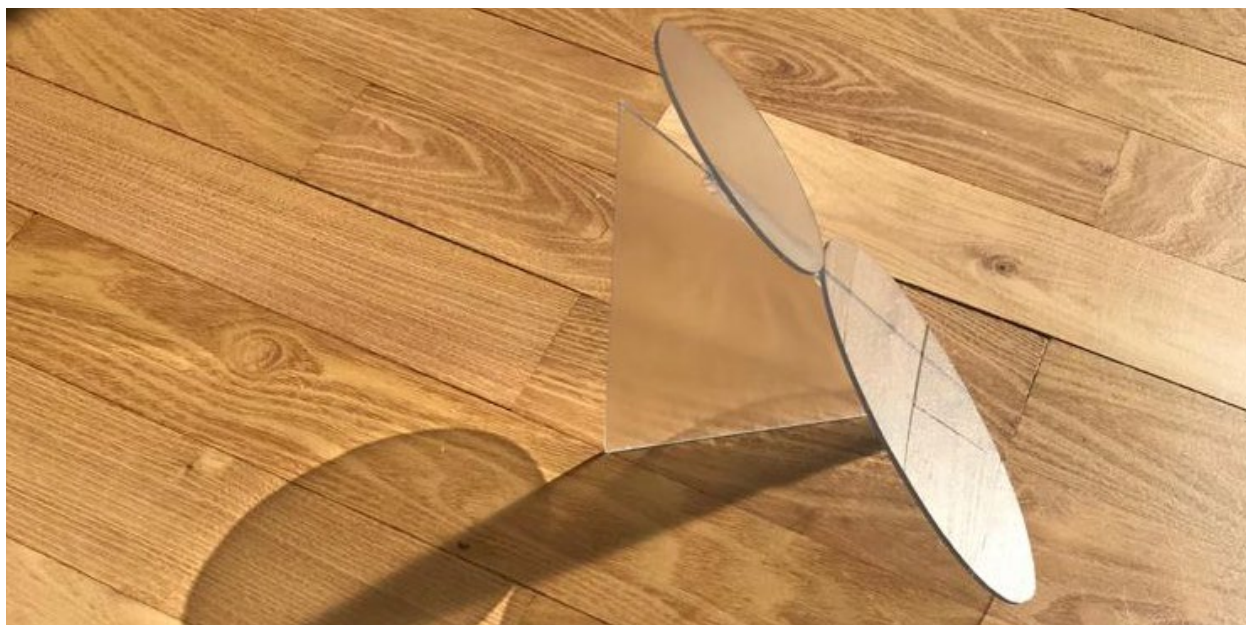
⁴⁵ HoloWall, 2021

⁴⁶ Model Limity reality, 2021

⁴⁷ Model Limity reality, 2021

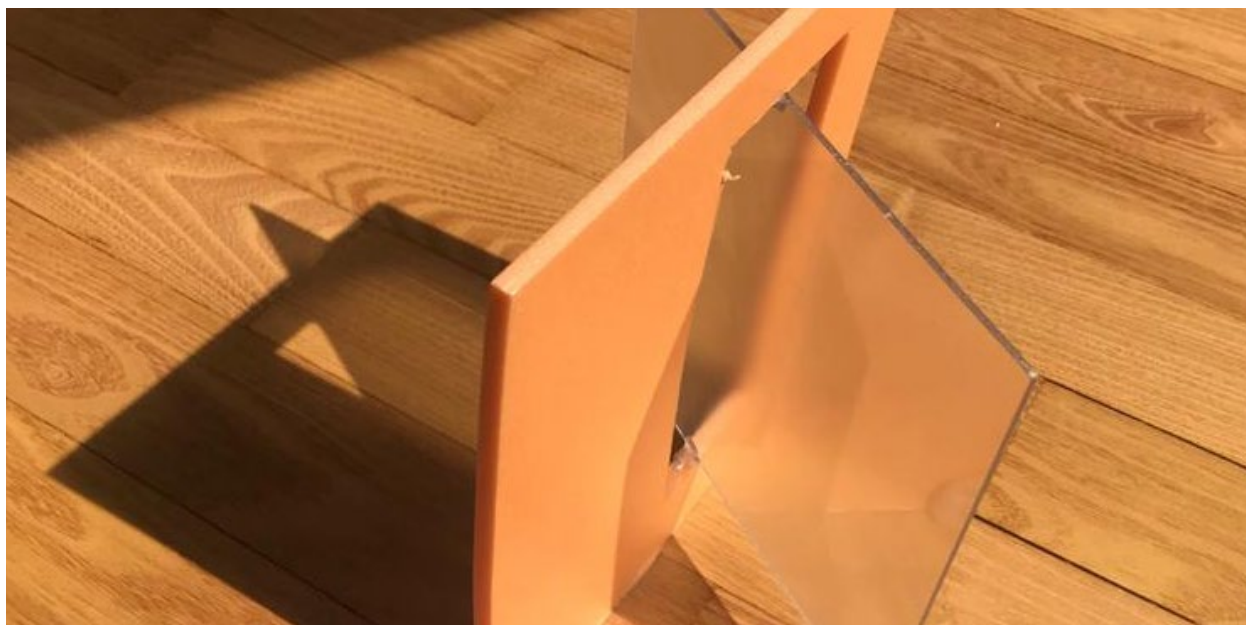
⁴⁸ Model Limity reality, 2021

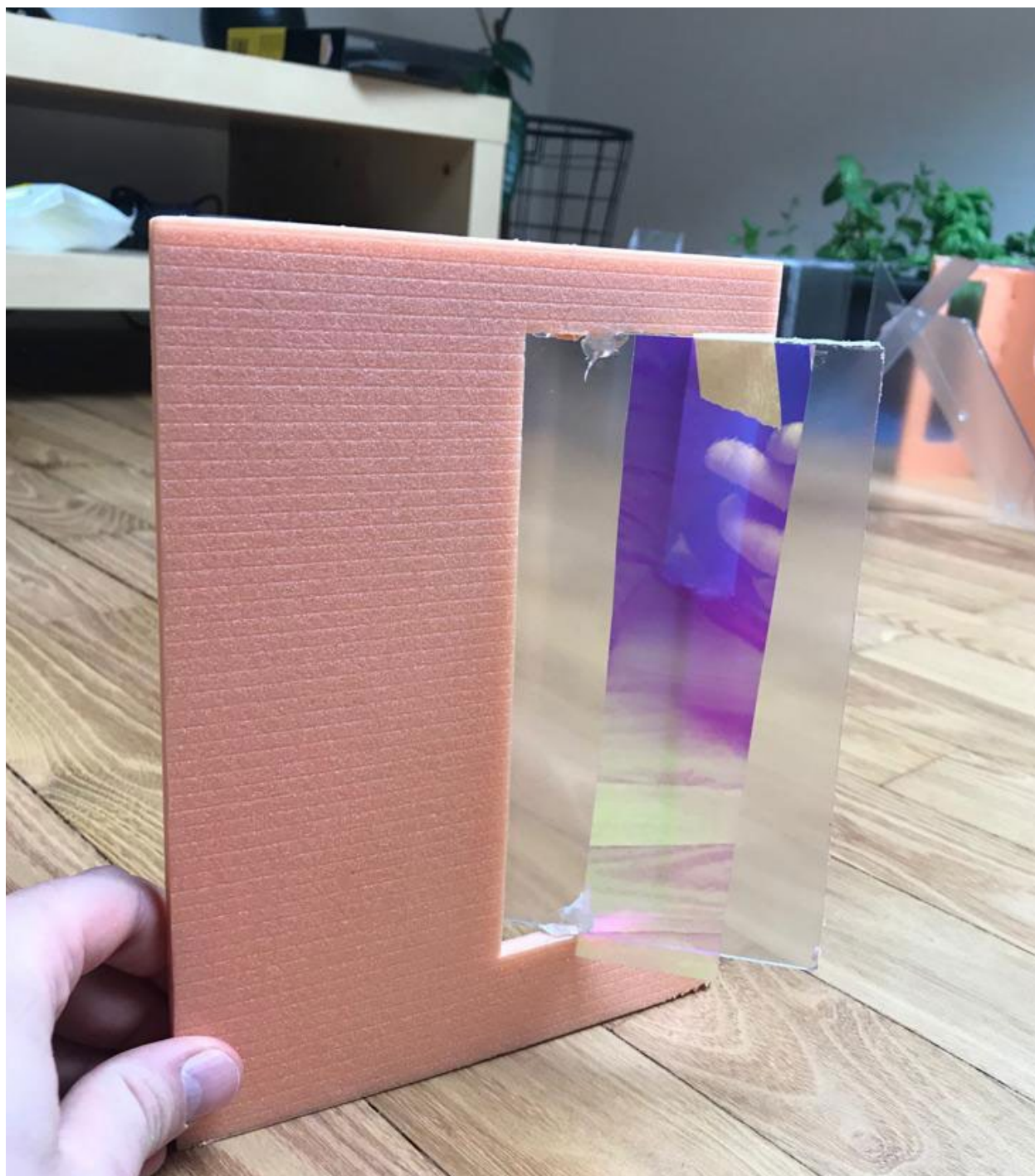
⁴⁹ Model Limity reality, 2021

⁵⁰ Model Limity reality, 2021

⁵¹ Model Limity reality, 2021

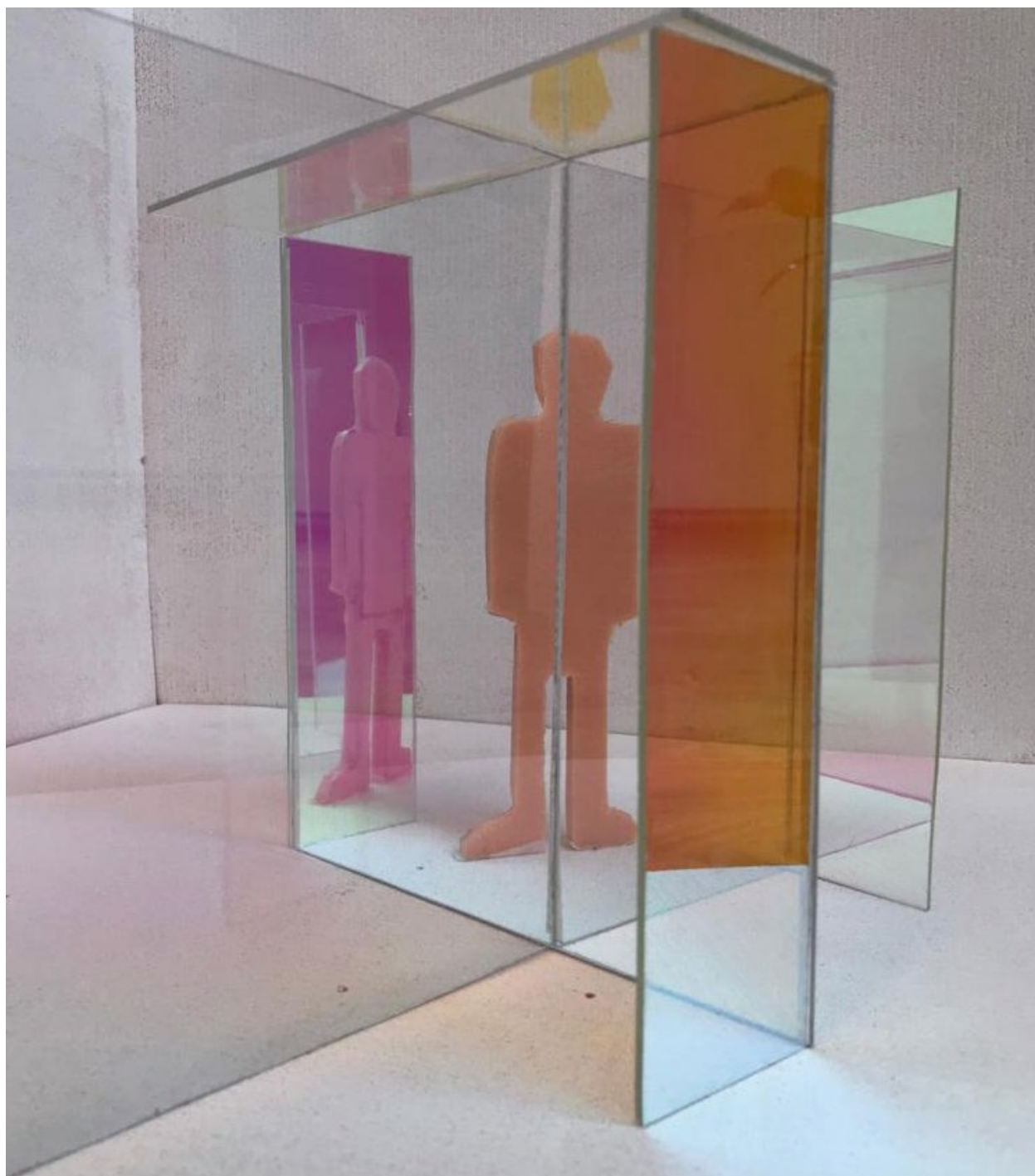
⁵² Model Limity reality, 2021

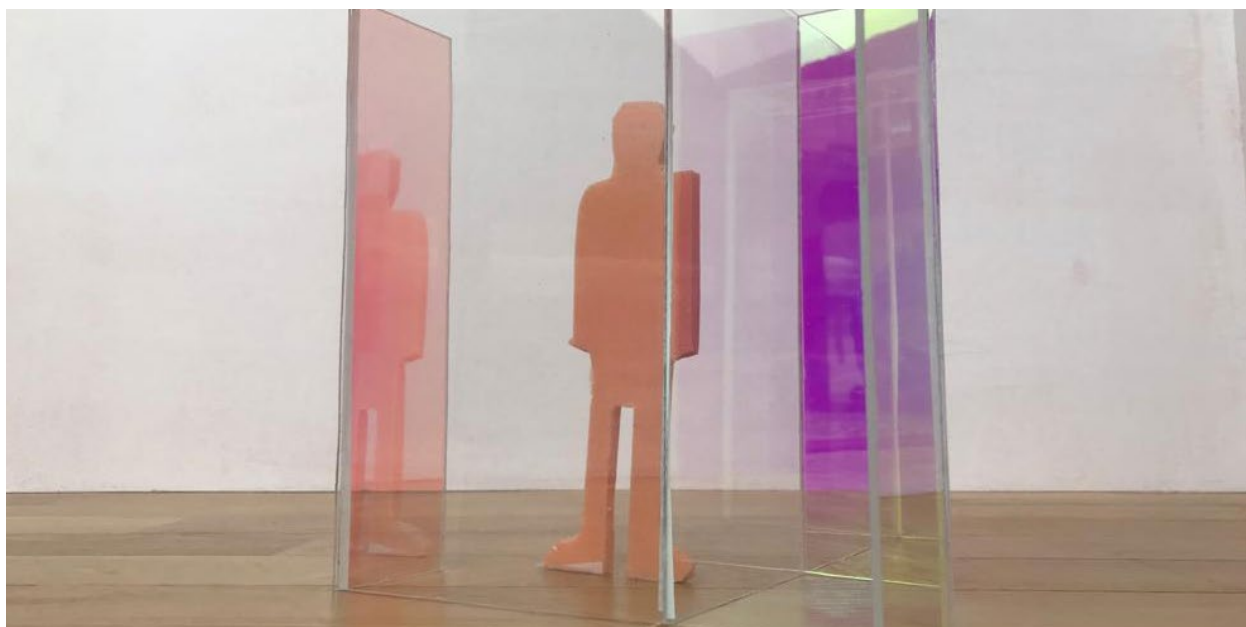
⁵³ Model Limity reality, 2021

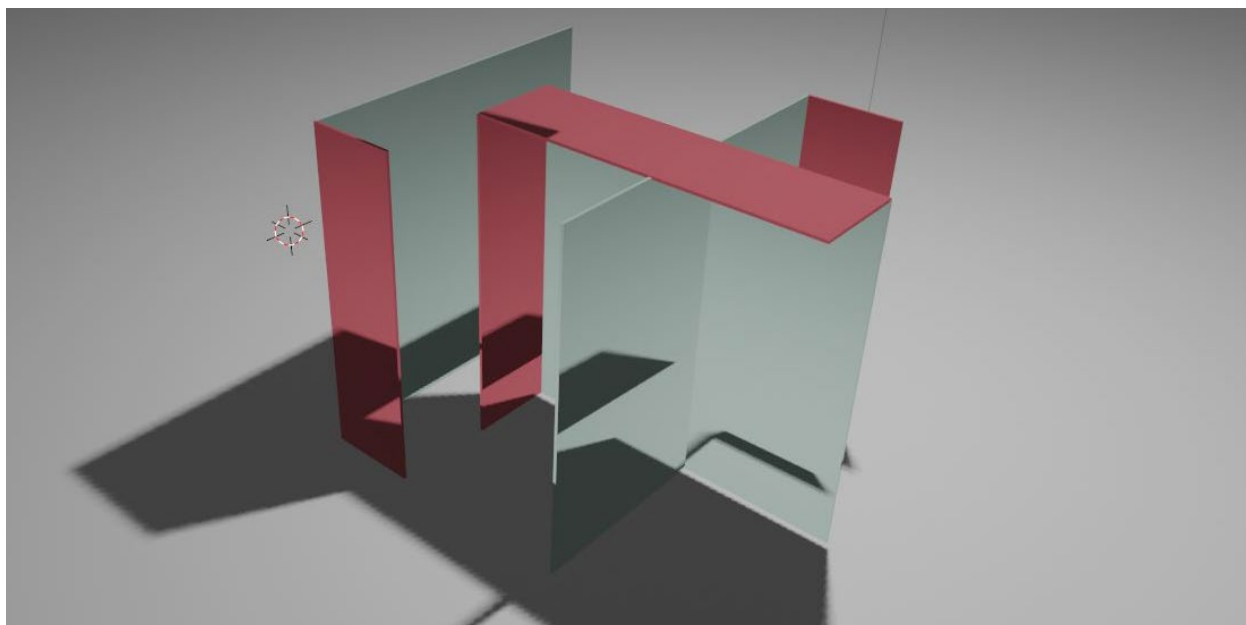
⁵⁴ Model Limity reality, 2021

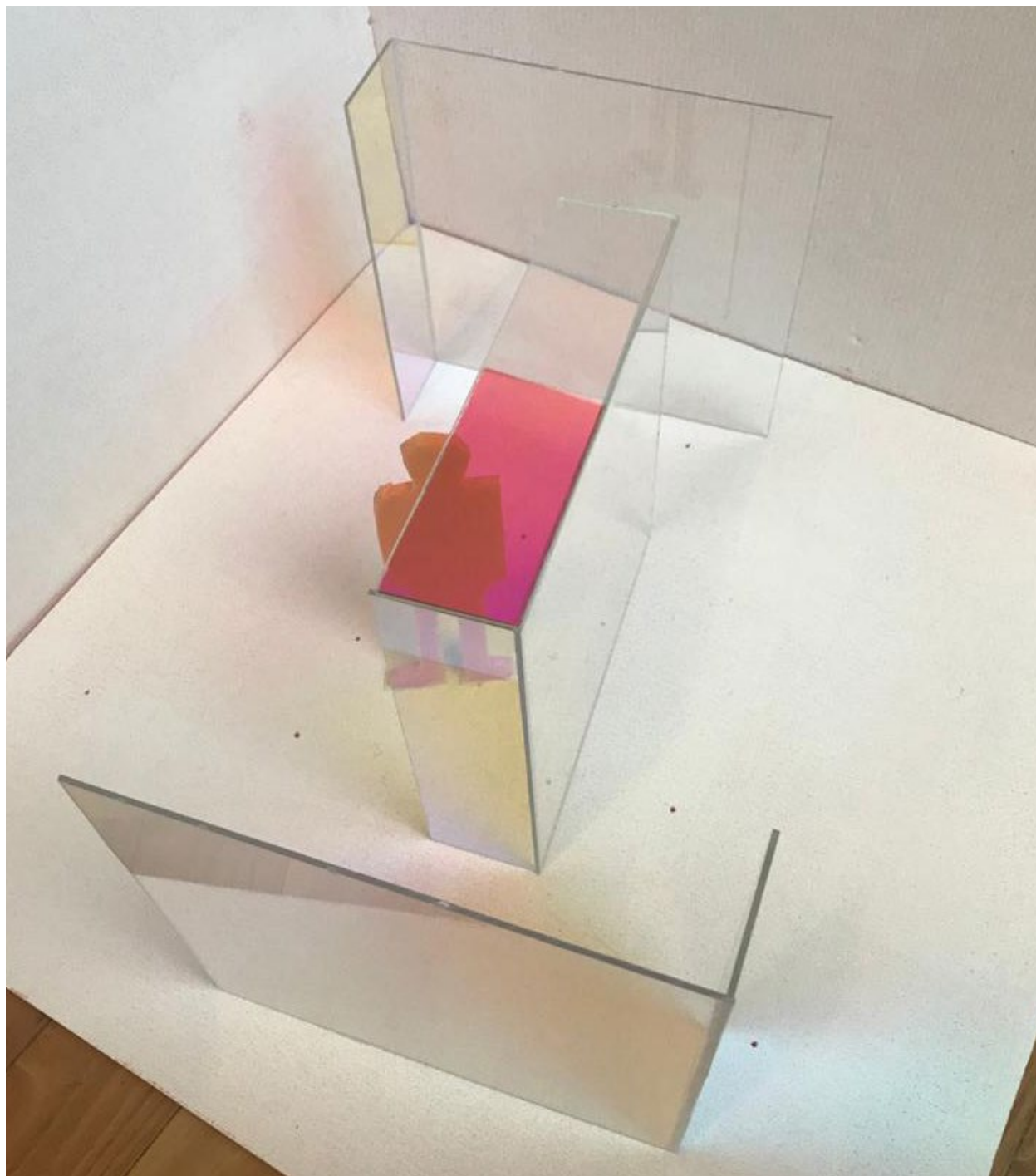
⁵⁵ Model Limity reality, 2021

⁵⁶ Model Limity reality, 2021

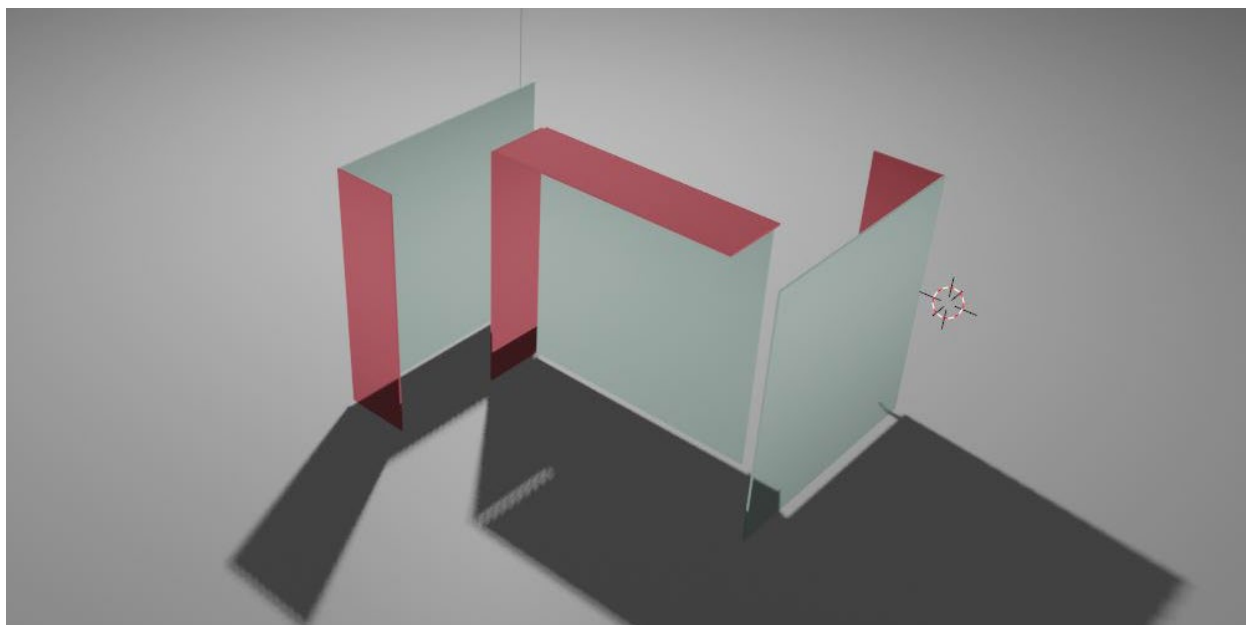
⁵⁷ Model Limity reality, 2021

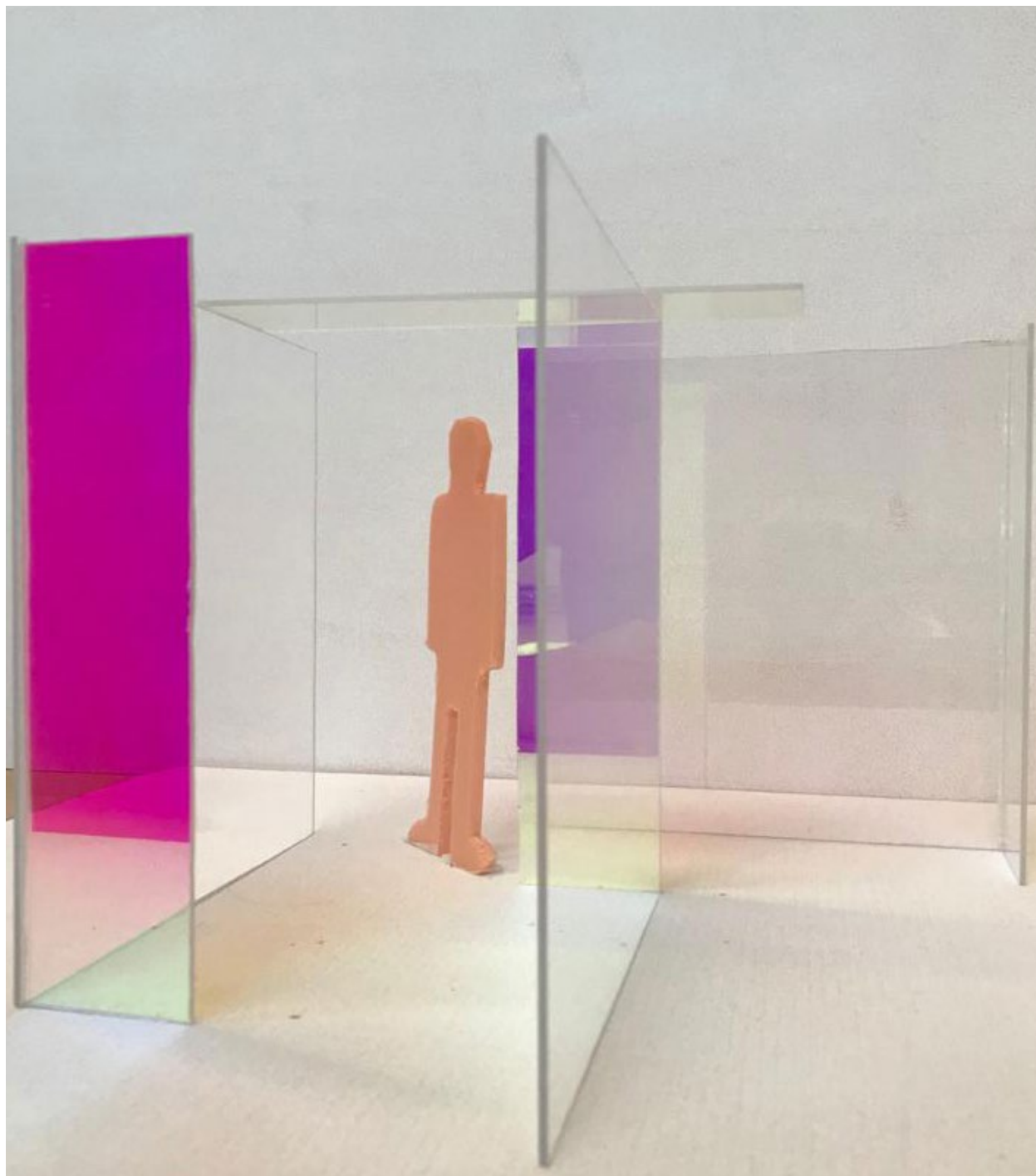
⁵⁸ Model Limity reality, 2021

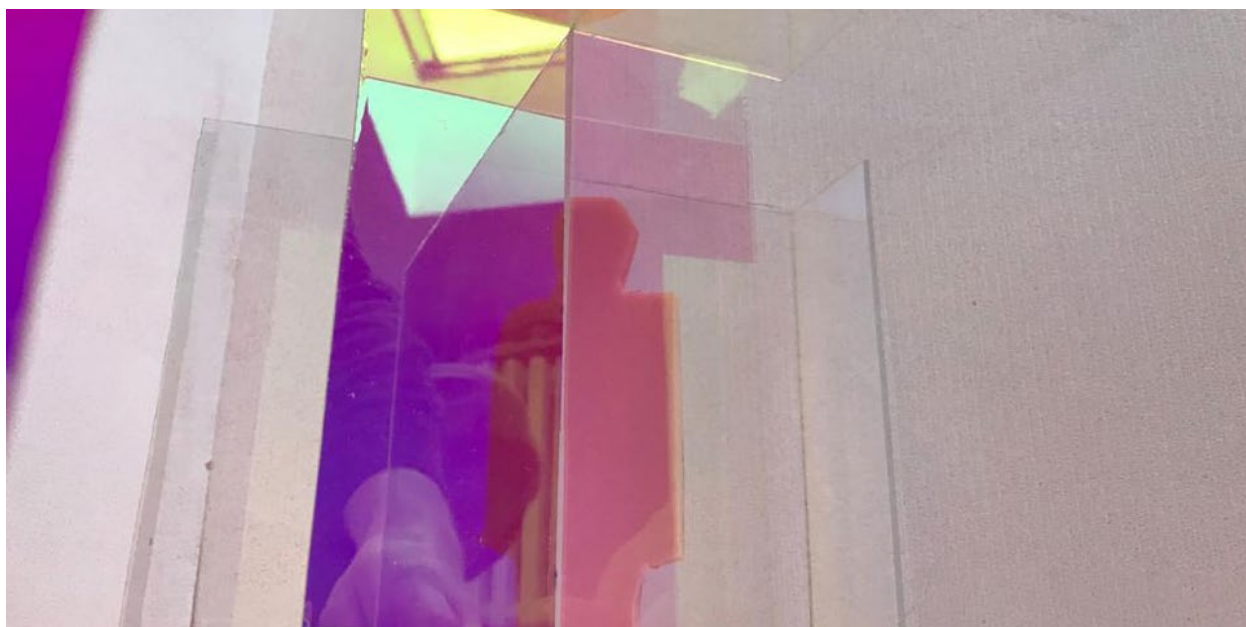
⁵⁹ Model Limity reality, 2021

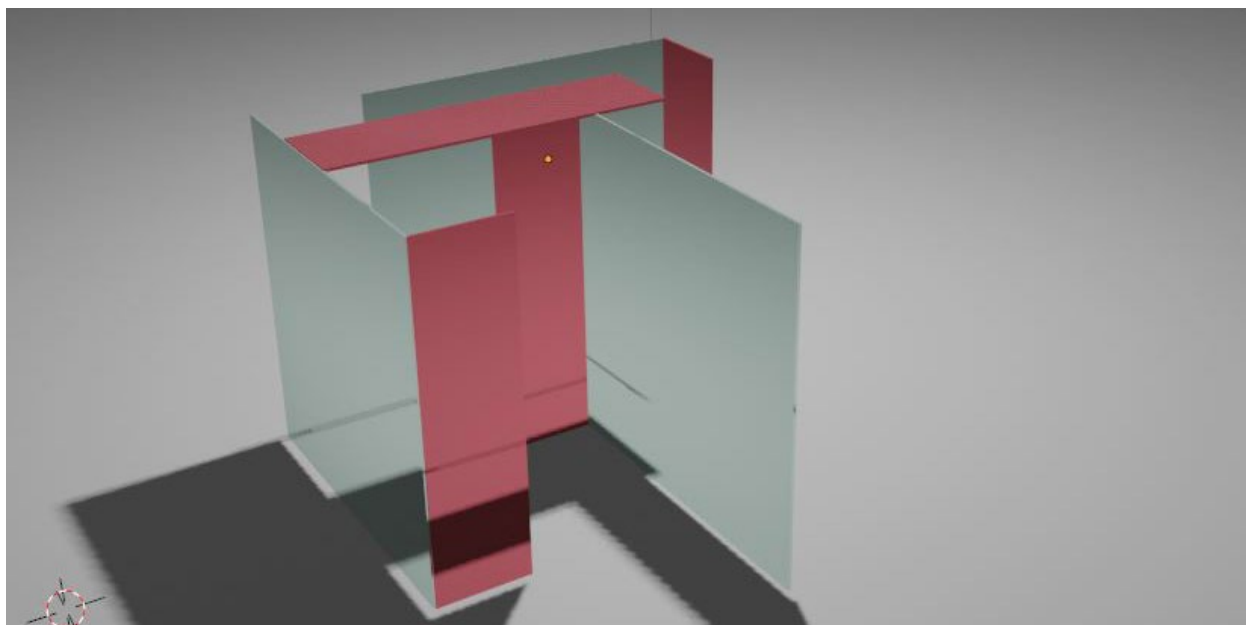
⁶⁰ Model Limity reality, 2021

⁶¹ Model Limity reality, 2021

⁶² Model Limity reality, 2021

⁶³ Model Limity reality, 2021

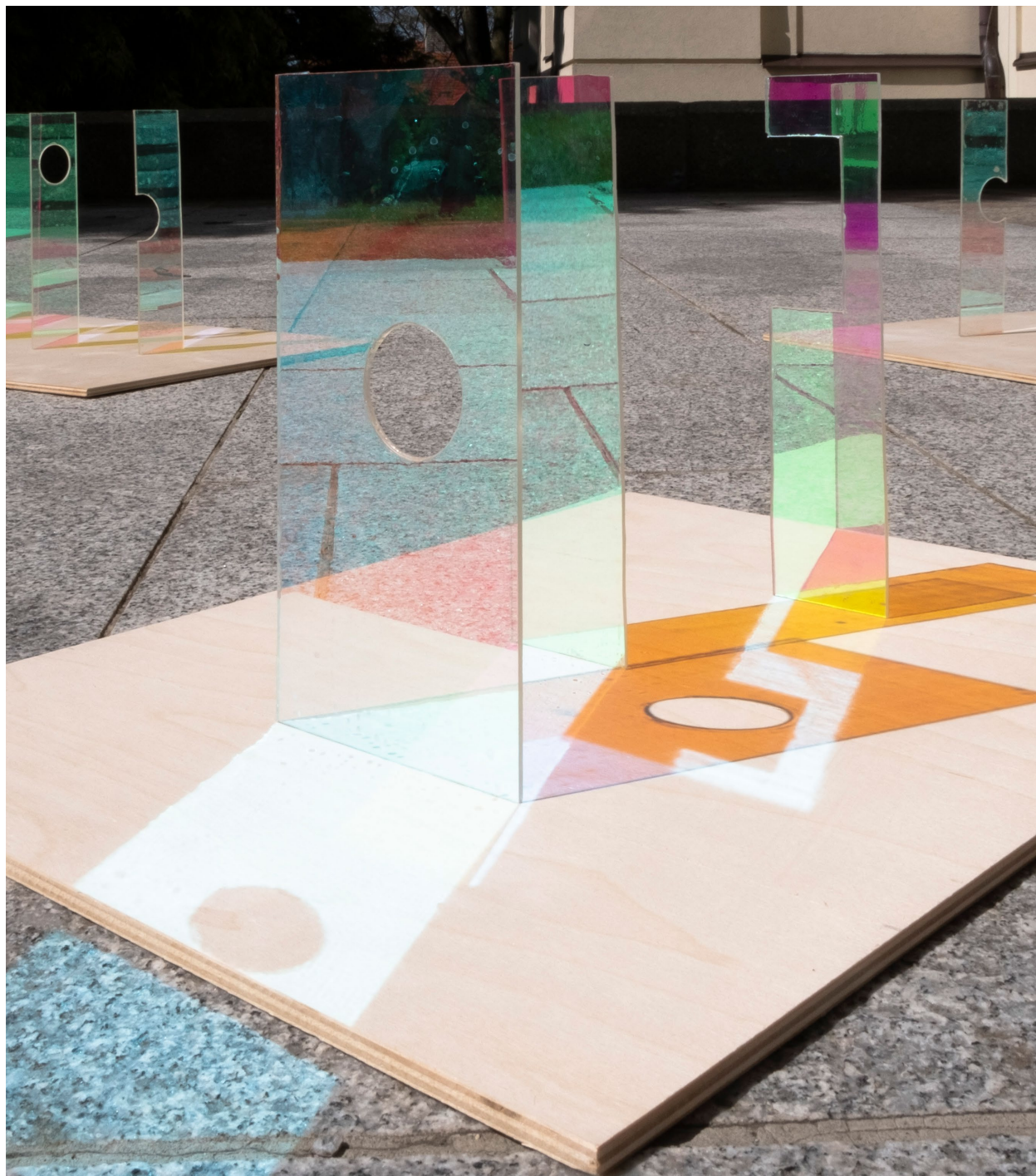
⁶⁴ Model v reálném prostředí, 2021

⁶⁵ Model v reálném prostředí, 2021

⁶⁶ Model v reálném prostředí, 2021

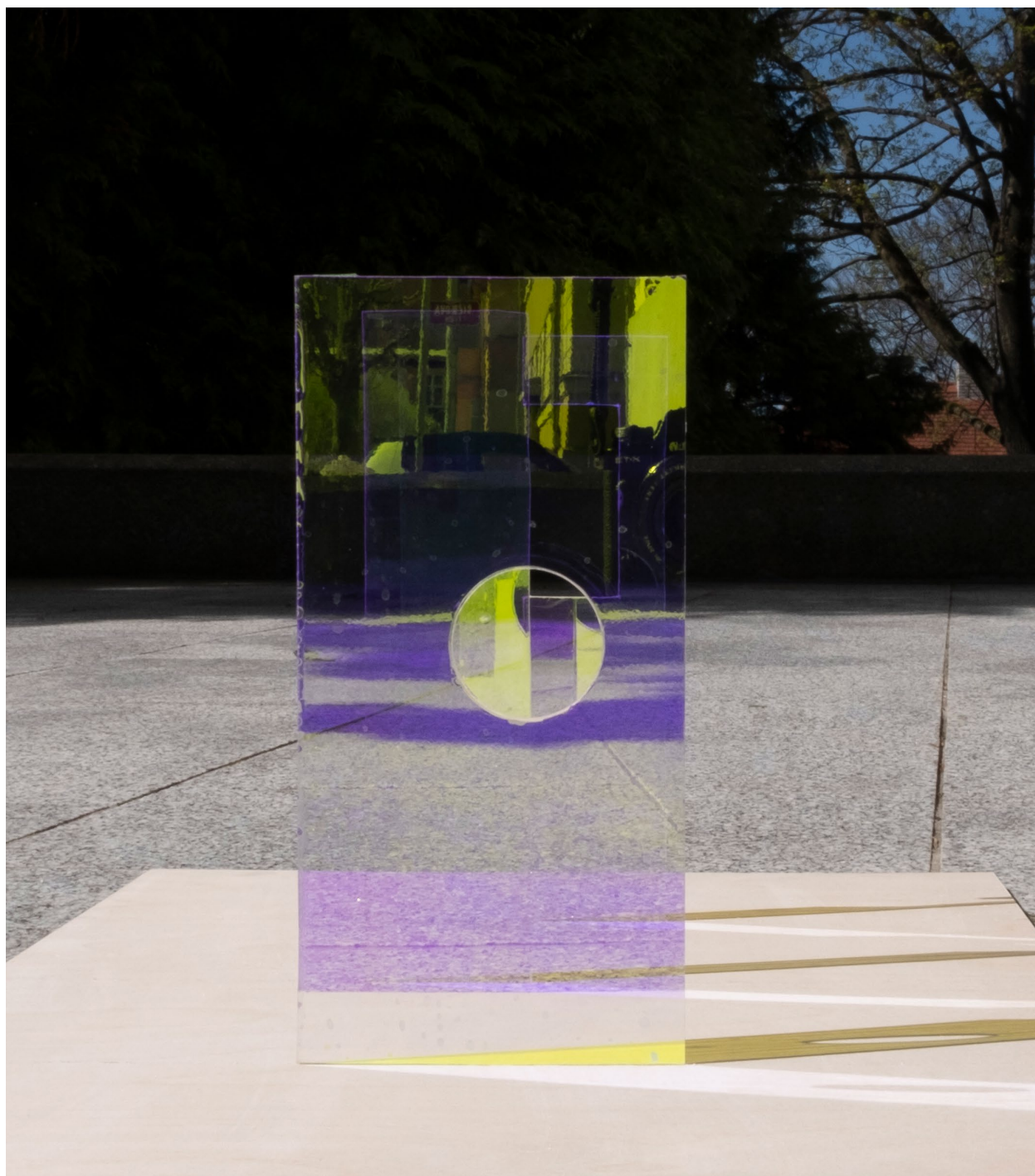
⁶⁷ Model 1:20, 2021

⁶⁸ Model 1:20, 2021

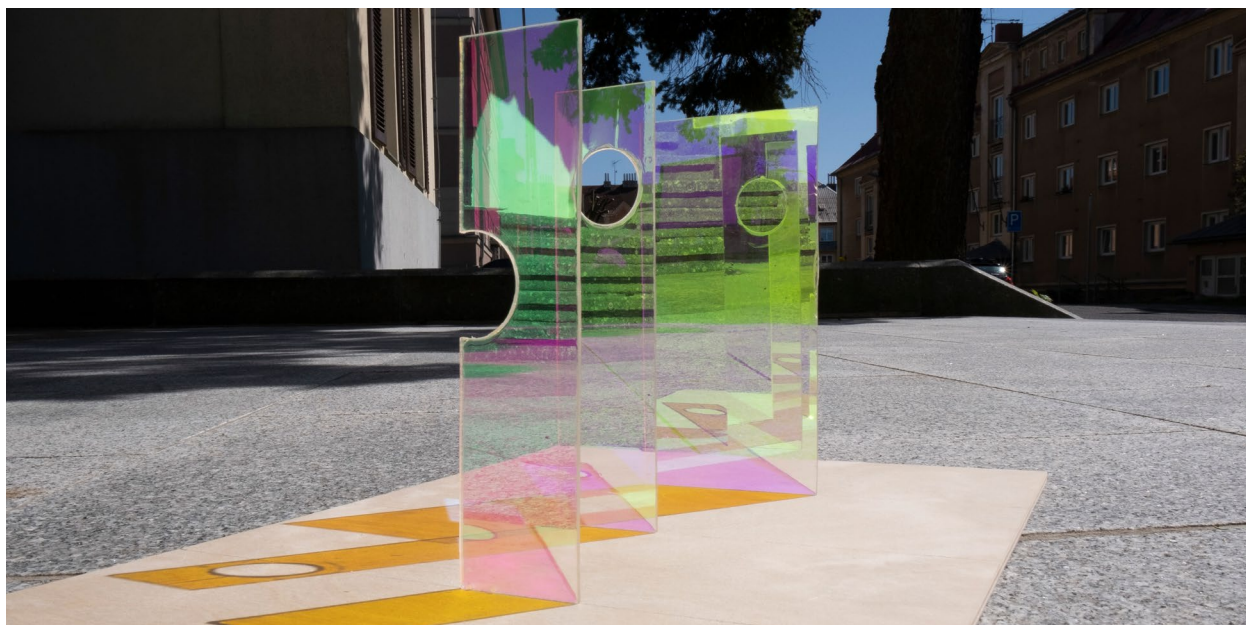
⁶⁹ Model 1:20, 2021

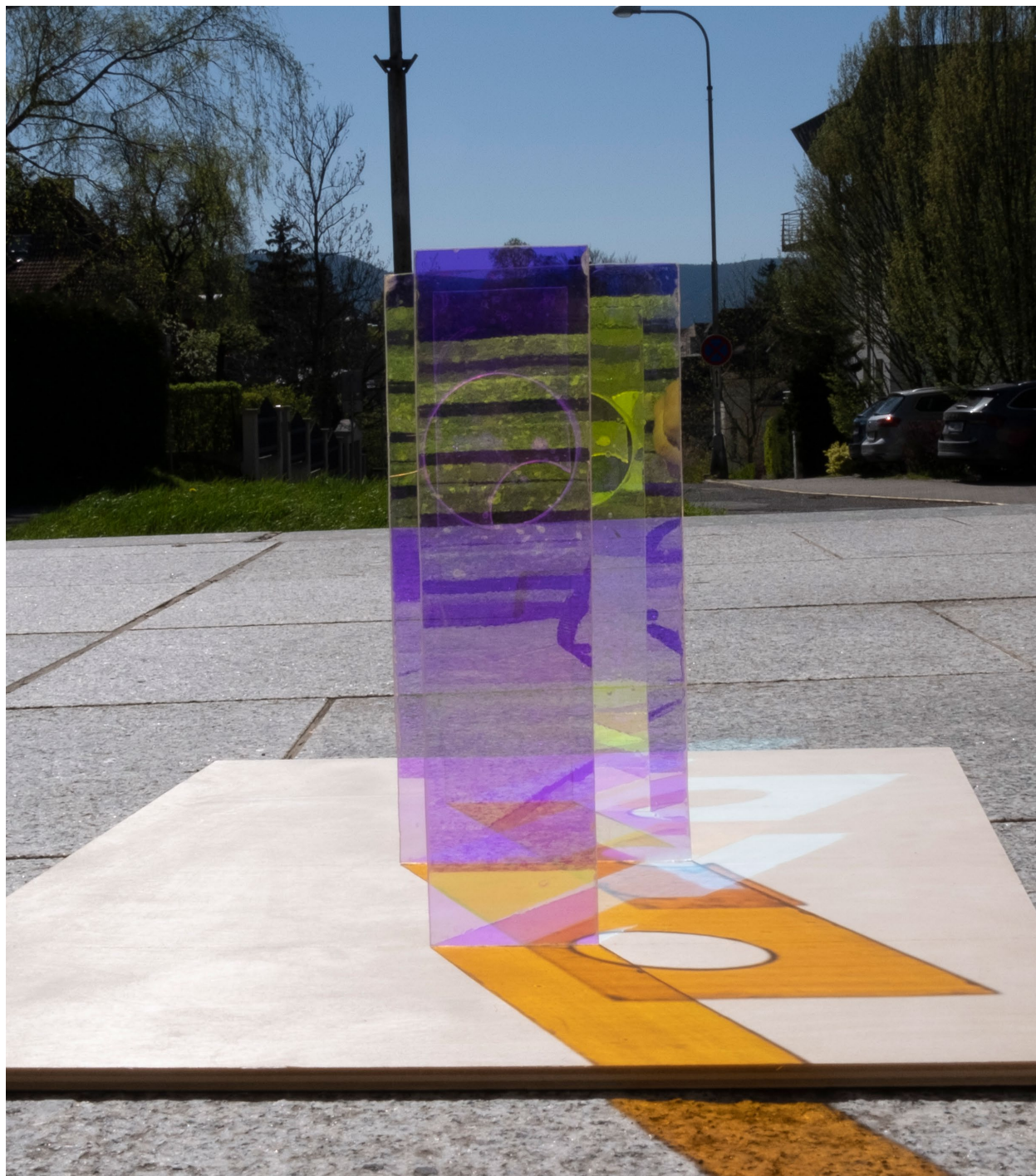
⁷⁰ Model 1:20, 2021

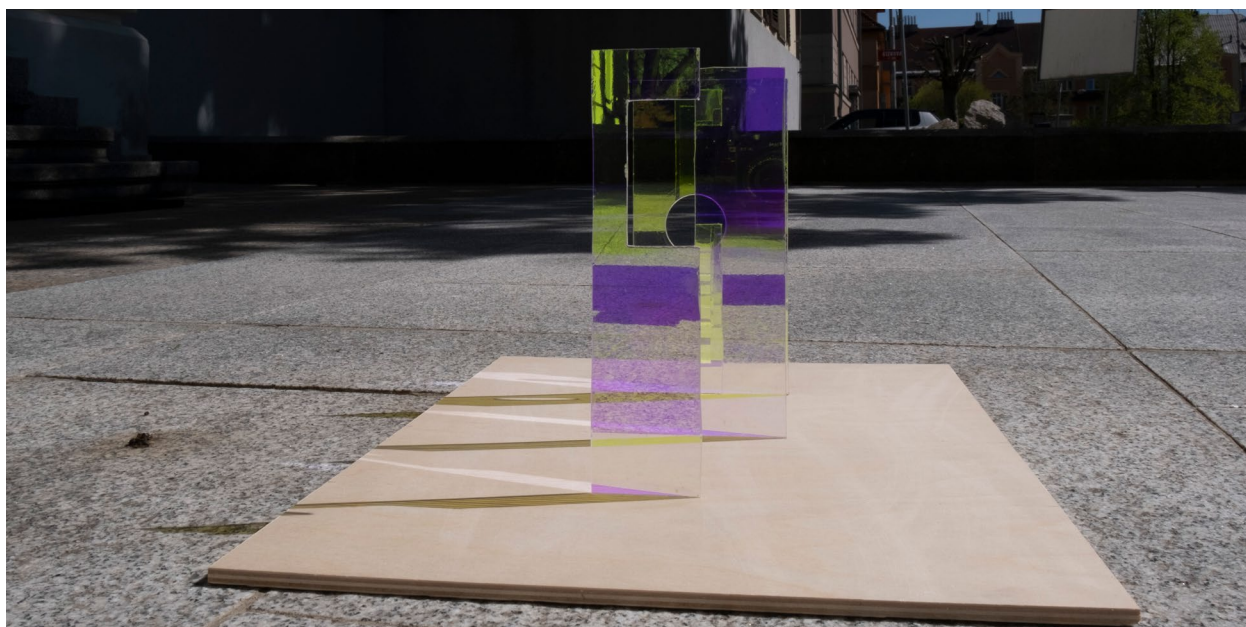
⁷¹ Model 1:20, 2021

⁷² Model 1:20, 2021

⁷³ Model 1:20, 2021

⁷⁴ Model 1:20, 2021

⁷⁵ Model 1:20, 2021

OS PŘÍLOHY

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY A ZDROJŮ

- / FOSTER, Hal, Rosalind E. KRAUSS, Yve-Alain BOIS, B. H. D. BUCHLOH a David JOSELIT. Umění po roce 1900: modernismus, antimodernismus, postmodernismus. Druhé, rozšířené vydání. Přeložil Josef
- / HRDLIČKA, přeložil Irena ELLIS, přeložila Jitka SEDLÁČKOVÁ, přeložil Jana HLÁVKOVÁ. Praha: Slovart, 2015. ISBN 978-80-7391-975-7.
- / KRAUSS, Rosalind E. Passages in modern sculpture. Cambridge, Massachusetts: MIT Press, c1977.
- / MANOVICH, Lev. Jazyk nových médií. Přeložil Václav JANOŠČÍK. Praha: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum, 2018. Studia nových médií. ISBN 978-80-246-2961-2.
- / VLČEK, Tomáš. Vlček o Malichovi: vzpomínky, dokumenty, interpretace 1969–2014. Ilustroval Karel MALICH. Praha: Galerie Zdeněk Sklenář, 2014. ISBN 978-80-87430-40-8.
- / ADLEROVÁ, Alena, MOTYČKA, Michal a Jana ŠINDELOVÁ, ed. Václav Cigler – pro-story, projekty: Václav Cigler – spaces, projects = Václav Cigler – Räume, Projekte. [Praha: Michal Motyčka], c2009. ISBN 978-80-254-4267-8.
- / PIJOÁN, José. Dějiny umění. Praha: Knižní klub, 2000. ISBN 80-242-0218-2.

- / LOSKOT, Richard, Jan RAK a Barbora CIPROVÁ. Subjektivní encyklopedie. [Praha]: Společnost Jindřicha Chalupeckého, 2020. ISBN 978-80-907561-2-0.
- / GOMBRICH, E. H. Příběh umění. Praha: Argo, [1997]. ISBN 80-204-0685-9.
- / SRP, Karel. Minimal & Earth & Concept Art. [Praha]: Jazzová sekce, 1982. Jazzpetit.
- / MARZONA, Daniel, GROSENICK, Uta, ed. Minimalismus. V Praze: Slovart, 2005. ISBN 80-7209-670-2.

ZDROJE

Sekora, Ondřej: Nápadý a úvahy Václava Ciglera. Umění a řemesla, 25: 4/ 1983, 70–72.
<http://atc.berkeley.edu/201/readings/judd-so.pdf>
<https://aestheticamagazine.com/larry-bell-6-x-6-an-improvisation-melin-buildin-g-florida-1-december-2015-9-january-2016/>
<https://www.architecturaldigest.in/content/artist-donald-judd-legacy-india/>
<https://www.guggenheim.org/artwork/1382>
http://manual.iprpraha.cz/uploads/assets/umelecka_dila-web-final_150dpi.pdf
<http://contemporaryexhibitions.com/2016/04/29/larry-bell-jurgen-partenheimer/>
http://www.zlinskyzamek.cz/galerie/cz/archiv/giler_motycka/vyber-z-dila
Olafur Eliasson: The Design of Art (S02E01)
https://www.3mcesko.cz/3M/cs_CZ/p/d/v000096551/
https://www.3mcesko.cz/3M/cs_CZ/p/d/v000096553/
<https://www.archiweb.cz/b/harpa-koncertni-sin-a-konferencni-centrum>
<https://www.artlist.cz/stanislav-kolibal-937/>
<https://www.televizeseznam.cz/video/umeni-v-izolaci/>
vytvoril-jsem-si-svou-osobni-paralelu-vysvetluje-sochar-stanislav-kolibal-64145862
<https://www.ceskatelevize.cz/porady/10166142313-vytvarnicke-konfese/>
20756226300-stanislav-kolibal/
<https://www.salimuller.com/>
<https://www.artland.com/artists/sali-muller-adfd8c>

CURRICULUM VITAE

ŠTĚPÁN KUBÍK

*1. 5. 1995

Vzdělání

2019–2021 Fakulta umění a architektury,
Technická univerzita v Liberci (MgA)

2015–2019 Fakulta umění a architektury,
Technická univerzita v Liberci (Bc.)
Vizuální komunikace: Digitální média

2009–2014 Střední odborná škola
podnikatelská v Kolíně,
Reprodukční grafika pro média

Výstavy

2017 POKOJE VI (Hybersnká 4, Praha)
2017 SCN/GRP (Video NoD, Praha)

